

ПРЕЗИДЕНТ: МУСА ЕРНИЯЗОВ ҚАҲРАМОН ХАЛҚНИНГ ҚАҲРАМОН РАҲБАРИ ЭДИ

Пандемия келтирган синовли кунларда халқимиз оғир жудодикка учради. Қорақалпоғистон Жўқорғи Кенгеси Раиси — Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон Қаҳрамони Муса Ерниязов 2020 йил 31 июль кунини вафот этди. Марҳум Нукус шаҳридаги «Шорша баба» қабристонига дафн этилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 1 август кунини бу ерга ташриф буюриб, Муса Ерниязов қабрини зиёрат қилди. Марҳум ҳақида Қуръон тиловат қилинди.

— Раҳматли Муса оға элни яхши кўрган, ҳалол, пок, ор-номусли инсон эди. У кишига жуда ишонардим, Қорақалпоғистондан кўнглим тўқ эди. Тили, дини, тақдир, ташвишлари бир бўлган ўзбек ва қорақалпоқ халқларининг оғзибирчилигини қадрларди. Қорақалпоғистонни ривожлантириш, одамларнинг бирини икки қилиш бўйича кўп ишларни бошлаган эдик. Энди бу ишларни, режаларимизни дўстлари билан бирга албатта давом эттирамиз, — деди давлатимиз раҳбари.

Шавкат Мирзиёев Муса Ерниязов дафн этилган қабристон обод қилинишини таъкидлади.

— Бу ерни Қорақалпоғистонга келганлар эҳтиром билан зиёрат қиладиган масканга айлантирамиз. Шундай ватанпарвар инсонларнинг ҳурмати ҳойига қўйсак, халқимизга, ёшларимизга намуна бўлади, — деди Президент.

Нукус шаҳрида Ўзбекистон Қаҳрамони Муса Ерниязовнинг вафоти муносабати билан таъзия маросими бўлиб ўтди.

Унда Президент Шавкат Мирзиёев иштирок этиб, марҳумнинг оила аъзоларига, халқимизга чуқур ҳамдардлик билдирди.

Шавкат Мирзиёев Муса Ерниязов қарийб 50 йиллик фаолияти давомида улкан раҳбарлик қобилияти, инсоний фазилатлари билан ҳурмат қозонгани, Қорақалпоғистоннинг иқтисодий салоҳиятини ошириш, шаҳар ва овулларни обод қилиш, аҳоли турмушини яхшилаш учун ўзини аямай меҳнат қилганини таъкидлади.

— Қорақалпоқ заминиди, Орол ҳалокати юз берган ўлкада яшаб меҳнат қилиш — бу ҳақиқий матонат. Муса Ерниязов ана шундай қаҳрамон халқнинг қаҳрамон раҳбари эди. У 18 йил давомида Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгесининг Раиси деб аталмиш ўта масъулиятли ва шарафли вазифада самарали

фаолият олиб боргани бунини яққол тасдиқлайди, — деди давлатимиз раҳбари.

Муса Ерниязов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Раисининг ўринбосари сифатида мамлакатимизнинг барча ҳудудларини ривожлантириш учун муҳим қонунларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишга катта ҳисса қўшгани ёдга олинди.

— Аллоҳ таоло Муса оғани мана шундай муборақ Қурбон ҳайити ва жума кунларида ўз раҳматида олганида ҳам бир хислат бор, дейиш мумкин. Барчамиз учун қадрили бу инсон ҳаётда ўзидан яхши ном, яхши из ва хотиралар қолдирди. «Юрт учун фидо бўлиш — ўлим эмас, аслида қайта туғилиш», дейди донолар. Муса Ерниязовнинг номи ва ёрқин хотираси ҳам бугун қайта туғилмоқда, тарих саҳифаларига абадий муҳрланмоқда, — дея таъкидлади Шавкат Мирзиёев.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси Қаҳрамон Сариев, «Нуроний» жамғармаси Қорақалпоғистон Республикаси бўлими раиси, Олий Мажлис Сенати аъзоси Шараф Уснатдинов, «Қорақалпоқ адабиёти» газетаси бош муҳаррири, Олий Мажлис Сенати аъзоси Гулистон Аннақлиева, Хоразм вилояти ҳокими Фарҳод Эрманов, Ўзбекистон ёшлар ишлари агентлигининг Қорақалпоғистон бўлими раҳбари, Олий Мажлис Сенати аъзоси Аббатбай Данияров Муса Ерниязовнинг эл-юрт манфаати йўлидаги серқирра фаолияти, одамларга яхшиликларини эсга олди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзолари, Қонунчилик палатаси депутатлари, Президент Администрацияси ҳамда Вазирлар Маҳкамаси вакиллари, Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси депутатлари, Вазирлар Кенгаши аъзолари ва кенг жамоатчилик марҳум хотирасига ҳурмат бажо келтириб, сурати тағига гуллар қўйди.

Ўзбекистон Қаҳрамони, атоқли давлат ва жамоат арбоби, самимий ва фидойи инсон Муса Тажетдинович Ерниязовнинг хотираси халқимиз қалбиди доим сақланиб қолади.

ЎЗА

Шарҳ

ЭЗГУЛИКНИНГ ҚУДРАТЛИ КУЧИ

Президентимиз фармони билан пандемия даврида аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ҳамда иқтисодиётни давлат томонидан қўллаб-қувватлашни янада кучайтириш мақсадида аввал ажратилган 10 триллион сўм маблағга қўшимча равишда республика бюджетидан яна қарийб 2,5 триллион сўм маблағ йўналтирилади

Ижтимоий ҳимоя кенг маънода мамлакат аҳолисининг ижтимоий ва моддий муҳофаза қилинишини таъминлайдиган ва жамиятда қарор топган ҳуқуқий, иқтисодий, ижтимоий чора-тадбирлар мажмуини ифода этади. Тор маънода давлат ва жамиятнинг ёши, саломатлиги ҳолати, ижтимоий аҳоли, тирикчилик воситалари билан етарли таъминланмагани туфайли ёрдамга, кўмакка муҳтож фуқароларга ғамхўрлиги тушунилади.

Коронавирус пандемияси шароитида ана шу икки жиҳат ҳар бир мамлакат кундалик сиёсати ва ҳаётининг бирламчи вазифасига айланди. Нуфузли сиёсатшунослар фикрича, Президентимизнинг «Одамлар эртага эмас, бугун бахтли яшашни истайди», деган тамойилини илгари суриши юртимизда инсон манфаатлари олий қадрият даражасига кўтарилганини кўрсатади. Шу асосда мамлакатимизда амалга оширилаётган инсонпарвар сиёсат одамлар ҳаётига янгича мазмун бахш этиб келяпти.

Давлатимиз раҳбарининг жорий йил 30 июлдаги «Коронавирус пандемияси даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармони бунинг яна бир амалий ифодаси бўлди.

ПАНДЕМИЯ ВА ГЛОБАЛ ҲАЁТ

Халқаро меҳнат ташкилоти маълумотларига кўра, айни пайтда дунё аҳолисининг 55 фоизи ижтимоий ҳимоядан маҳрум бўлса, атиги 29 фоизи комплекс ижтимоий таъминотдан фойдаланиш имкониятига эга. Пенсия ёшидаги кексаларнинг 68 фоизи қариллик пенсиясини олади. Аҳолининг 56 фоизи соғлиқни сақлаш ҳуқуқидан маҳрум ҳолда кишлоқ жойларда яшайди.

БМТнинг яқинда эълон қилинган «Вактинчалик асосий даромад: ривожланаётган мамлакатларда қашшоқ ва муҳтож инсонлар ҳимояси» номи хисоботида жами 1,07 миллиард киши қашшоқлик ёқасида яшайётганини, яна 1,71 миллиард киши эса «қашшоққа айланиш хавфи остида» тургани таъкидланар экан,

уларга пул маблағлари билан ёрдам берилиши, коронавирус тарқалиши суръатини секинлаштириши мумкинлиги масаласи илгари сурилади.

БМТ Бош котиби Антониу Гутерриш коронавирус эпидемияси инсониятни тиз чўктирганини қайд этар экан, карантин одамлар ўн йиллар давомида эътиборсиз қолдириб келган муаммоларни юзага чиқарганини таъкидлайди. Бунда соғлиқни сақлаш тизимининг заиф нуқталари, ижтимоий ҳимоядаги муаммолар, тузилмавий тенгсизлик, атроф-муҳитнинг ёмонлашуви, иқлим инқирозини назарда тутди.

Ҳақиқатан, жаҳон миқёсида, шу жумладан, Ўзбекистонда ҳам қатъий карантин чоралари киритилгани, энг аввало, иқтисодий фаолликнинг ва аҳоли даромадларининг пасайишига олиб келмоқда. Айниқса, жорий йилнинг иккинчи чорагида иқтисодий вазият дунёнинг барча мамлакатларида кескин ёмонлашди. Ривожланган давлатларда ялпи ички маҳсулотнинг пасайиши 10-20 фоизни, ривожланаётган мамлакатларда эса 7-15 фоизни ташкил этди. Хусусан, 2020 йилнинг апрель-июнь ойларида дунё бўйича 147 та йирик компания (айланма маблағи 50 миллион евродан ортиқ) банкрот бўлган. Бу ўтган йилнинг шу даврига нисбатан қарийб икки барабар кўпдир.

▶ Давоми 2-бетда

Ижтимоий ҳимоя

ИНСОН МАНФААТИ БАРЧА НАРСАДАН УСТУВОР МАМЛАКАТНИНГ ЭРТАСИ БАРҚАРОРДИР

Бугунги мураккаб шароитда аҳолини, айниқса, унинг эҳтиёжманд қатламини ижтимоий ва моддий қўллаб-қувватлаш масаласи ҳар доимгидан-да долзарб бўлиб турибди. Президентимизнинг жорий йил 30 июлдаги «Коронавирус пандемияси даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармони бу борада айни ўз вақтида қабул

қилинган муҳим ҳуқуқий ҳужжат бўлди. Фармонга биноан, пандемия шароитида моддий ёрдам ва кўмакка муҳтожлар рўйхатида киритилган ва аъзолари 1,7 миллион нафардан ортиқ бўлган 400 мингдан кўпроқ оилалар республика бюджетидан бир марталик моддий ёрдам пули берилмоқда. Бунга республика бюджетидан қўшимча 380 миллиард сўм ажратилди.

▶ Давоми 2-бетда

Муносабат

ХАЛҚИМИЗ САВОБЛИ ИШЛАРГА КАМАРБАСТА

Президентимиз Қурбон ҳайити муносабати билан Ўзбекистон халқига йўлаган байрам табригида таъкидланганидек, дунё давлатлари қатори мамлакатимизни ҳам четлаб ўтмаган оғир синов — коронавирус пандемияси шароитида биз Қурбон ҳайитининг жамиятимиз ҳаётидаги бекиёс ўрни ва улкан аҳамиятини янада чуқур ҳис қил-япмиз.

Албатта, бу дунёнинг ўзи катта бир синов майдони. Ҳозирги пандемия шароити эса шу синовларнинг кичик бир кўринишидир. Аллоҳ таоло бировни бойлик билан синаса, бировни камбағаллик билан, яна бировни касаллик билан, бошқа бир инсонни эса куч-ғайрат билан синайди. Яъни бу дунёда ҳар бир инсон ўз тақдирини ёзилган синовларни бошидан ўтказди. Шу сабабли биз қандай ҳолатда бўлсак ҳам, Аллоҳни унутмаслигимиз, яхши кунларни ҳам, оғир кунларни ҳам Унинг синовини деб билишимиз зарур. Ҳадисларда таъкидланганидек, ҳақиқий мўмин-мусулмон ўзига мол-дунё келса, Аллоҳни унутиб, ўзини йўқотиб қўймайди. Ночорликка дуч келса ҳам Аллоҳни унутиб, ўзини ўтга-чўққа урмайди,

аксинча, сабр-тоқат билан яшаб, ўз ризқини Яратгандан деб билади.

Муқаддас Қуръони каримнинг бир неча оятларида ва Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг ҳадиси шарифларида хайр-эхсон, садақа ва яхшиликнинг муқофоти фақат яхшилик экани таъкидлаб ўтилган.

Албатта, бундай мазмунга бой ҳикматлар бугунги қийин дамларда жамиятимизда меҳр-муруват, хайр-саховат, ўзаро тотувлик ва ҳамжиҳатликнинг ортиб боришида намоён бўлмоқда. Ҳақиқатан ҳам, ушбу синовли кунларда Аллоҳ таолонинг ўзи саваб амаллар учун имконият эшикларини очиб бермоқда.

▶ Давоми 3-бетда

Ижтимоий ҳимоя

ИНСОН МАНФААТИ БАРЧА НАРСАДАН
УСТУВОР МАМЛАКАТНИНГ ЭРТАСИ
БАРҚАРОРДИР

Бошланиши 1-бетда

Қаҳрамон САРИЕВ,

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси:

— Пандемия натижасида аҳолининг муайян қисми доимий даромадини йўқотди, баъзи оилалар ночор аҳволга тушиб қолди. Шундай вазиятда давлатимиз томонидан бундай оилалар доимий қўллаб-қувватланиб келинапти. Президентимизнинг аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламига кўмак бериш бўйича фармони аниқ вақтида қабул қилинган муҳим ҳужжат бўлди. Айтиш пайтда мазкур фармон ижросини таъминлаш бўйича тизимли иш

олиб бораёмиш. Республика, туман ва шаҳарлар секторлар раҳбарлари билан ҳамкорликда 17 мингдан ортиқ эҳтиёжманд оиланинг рўйхати шакллантирилган. Байрам кунлари барча секторлар раҳбарлари, маҳалла фаоллари биргаликда ушбу оилалардан хабар олиб, тегишли маблағни ҳамда озиқ-овқат, дори-дармон жамланмаларини етказиб бердик. Табиийки, бу байрам тўғрисида халқимизнинг қувончига қувонч қўшди, эртанги кунга ишончини мустаҳкамлади.

Эркинжон ТУРДИМОВ,

Самарқанд вилояти ҳокими:

Ўзбекистонда ҳам халқимизнинг турмуш тарзида, иқтисодиётда бунинг таъсири сезилмоқда. Шунини айтиш кераки, мамлакатимизда глобал пандемиянинг аҳоли саломатлиги ва иқтисодиётга салбий таъсирини камайтириш бўйича қатъий чора-тадбирлар қўрилмоқда. Шундай мураккаб кунларда ҳар бир оила давлатимизнинг доимий эътиборида, ҳимоясида бўлиб турибди.

Давлатимиз раҳбарининг Қўрбон ҳайити байрами муносабати билан аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қисмини қўллаб-қувватлаш бўйича

қабул қилинган фармони ушбу хайрли ишларнинг мантиқий давоми бўлди. Унга мувофиқ, жумладан, бизнинг вилоятимизда ҳам 47 700 нафар аҳолига давлатимиз томонидан моддий ёрдам кўрсатилади. Айтиш пайтда давлатимиз томонидан ажратилган ушбу маблағнинг аниқ, манзилли, тегишли хонадонларга етиб боришини таъминлаш секторлар кесимида жиддий назоратга олинган. Ишончимиз комилки, бу борада ишлар ўз вақтида ижро этилиб, халқимизнинг байрам кайфиятига кўтаринкилик улашишга эришамиз.

Жаҳонгир ОРТИҚҲЎЖАЕВ,

Тошкент шаҳри ҳокими:

ёрдам ажратиш тўғрисидаги фармони бугун қўллаб-қувватлаш бўйича, байрамона шукр олиб кирди, десак муболаға бўлмайди. Бугунги кунда Тошкент шаҳрида жами 21 мингдан кўпроқ оила "темир дафтар"да қайд этилган. Ажратилган маблағ ҳар бир оиллага аниқ, манзилли, нақд пул кўринишида етказилмоқда. Тўртта сектор раҳбарлари, кўнгилчилар, маҳалла фаоллари бу ишларда бизга яқиндан кўмак берапти. Ўз навбатида, халқимиз ҳам ўз хурсандчилигини, миннатдорлик туйғусини турли йўللار орқали изҳор этапти. Халқимизнинг бу қувончи, таъ

биийки, бизга руҳий кўтаринкилик, янги куч, шижоат бахш этмоқда.

Шунингдек, муқаддас Қўрбон ҳайити байрами кунларида халқимизнинг тарихий ва маънавий қадриятларини намоён этадиган муҳтожлар ҳолидан хабар олиш аънанасини давом эттирган ҳолда, жойлардаги "Саховат ва кўмак" жамғармалари орқали 220-250 минг оиллага республика бюджетидан жами 200 миллиард сўм ажратилади. Бунинг натижасида 1 миллиондан ортиқ аҳоли нақд пул, озиқ-овқат маҳсулотлари ва дори-дармон билан таъминланади.

Шўҳрат АБДУРАХМОНОВ,

Андижон вилояти ҳокими:

— Вилоятимизда 40 725 та кам таъминланган оила бўлиб, бугунги кун ҳолатига уларнинг 57 фоизини камбағалликдан қийратди, деб аниқ айта оламиз. Ушбу оилаларнинг ҳар бири ойига уч миллион сўмдан даромад қиладиган тизимни яратди.

"Саховат ва кўмак" жамғармаси орқа-

ли бугунги кунгача вилоятимизда 31 мингга яқин хонадонга олти ярим миллиард сўмлик озиқ-овқат ва дори-дармон ва бошқа маҳсулотларни етказиб бердик. Бундай оилаларнинг рўйхатини тузишда жойлардаги маҳалла раислари ва маҳаллий кенашлар депутатлари кўмагига таянганмиз.

Фарҳод ЭРМАНОВ,

Хоразм вилояти ҳокими:

— Пандемияга қарши белгиланган чора-тадбирларга асосан, кам таъминланган фуқароларнинг рўйхати шакллантирилиб, "темир дафтар" тизими йўлга қўйилди. Унга вилоятимиз бўйича 11 920 та хонадон, 57 004 нафар фуқаро киритилди. Карантин даврида бу оилалардан доимий хабар олиниб, саховатли инсонлар, тadbirkorлар кўмагида озиқ-овқат ва бошқа зарур маҳсулотлар билан таъминланиб келинмоқда.

Қўрбон ҳайити байрами муносабати билан Президентимиз фармонида мувофиқ, кам таъминланган оилаларнинг ҳолидан хабар олиш, аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламини қўллаб-қувватлаш бўйича хайрли ишлар бошланди. Айтиш пайтда давлатимиз томонидан ажратилган маблағни тегишли оилаларга етказиб, халқимизнинг розилигини олиш, оилаларга ҳушнудлик улашиш учун барча чораларни кўрмоқдамиз.

Шохрух ШОРАХМЕДОВ,

Соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари:

маблағ ажратилди. Унга кўра, соҳада ишлаётган шифокорлар, фельдшерлар, ҳайдовчилар лавозимидан келиб чиқиб махсус рағбатлантирилади. Нафақат тез ёрдам бригадалари, балки уларга ёрдам берадиган кичик тиббий ходимлар ҳам рағбатлантирилиши кўзда тутилган. Ҳисоб-китобларга кўра, ушбу фармонга мувофиқ, тиббий тез ёрдам хизматининг 50 минг 900 нафардан ортиқ ходими тақдирланади. Табиийки, бу давлатимиз, халқимизнинг тиббиёт ходимларининг бугунги фаолиятига берган юксак баҳоси, эл саломатлиги фидойиларининг ҳалол меҳнатининг

муносиб эътирофидир.

Умуман, юқорида айтиб ўтилган чоралар ҳисобига Ўзбекистондаги 652 минг оиллага моддий ёрдам кўрсатилади.

Пандемия хуружи кундан кунга кучаяётган, иқтисодий муаммолар долзарб бўлиб турган бир шароитда аҳоли ижтимоий ҳимояси учун бундай катта маблағ ажратилиши давлатимизнинг юксак инсонпарварлик сийасатининг, инсон манфаати жамиятда устувор ўрин эгаллашининг яққол ифодасидир. Зеро, инсон манфаати барча нарсадан устувор мамлакатнинг эртаси барқарордир.

ЎЗБЕКИСТОН ҚАҲРАМОНИ
МУСА ТАЖЕТДИНОВИЧ ЕРНИЯЗОВ

Ўзбекистон халқи оғир жудодликка учради.

Атоқли давлат ва жамоат арбоби, Қорақалпоғистон Жўқорғи Кенгеси Раиси — Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон Қаҳрамони Муса Тажетдинович Ерниязов шу йил 31 июль кунини 73 ёшида оғир касалликдан сўнг вафот этди.

Муса Ерниязов 1947 йил 20 декабрь кунини Қорақалпоғистон Республикаси Кегейли туманида туғилди. Урта мактабни тугатиб, 1971 йилда Тошкент кишлоқ ҳўжалигини ирригациялаш ва механизациялаш муҳандислари институтини, 1986 йили Тошкент Олий партия мактабни тамомлади.

Меҳнат фаолиятини қурилиш муҳандиси лавозимидан бошлаб, кейинчалик Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгашида катта референт, бошқарма бошлиғи, ишлар бошқарувчиси бўлиб ишлади.

1983-1989 йилларда Қорақалпоғистон Республикаси уй-жой коммунал ҳўжалиги вазири, Вазирлар Кенгаши Раисининг ўринбосари — Давлат мулкни бошқариш ва тadbirkorлиқни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси раиси, Чимбой тумани ҳўқими лавозимларида самарали фаолият қўсатди.

2002 йилдан ҳўзирги вақтга қадар Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси — Ўзбекистон

Республикаси Олий Мажлиси Сенати Раисининг ўринбосари лавозимидан ишлади.

Муса Тажетдинович Ерниязов қарийб 50 йиллик меҳнат фаолияти давомида ўзининг улкан раҳбарлик салоҳияти, бой билим ва тажрибаси, маънавий фазилатлари, Ватанимизга беқиёс муҳаббати ва садоқати билан ҳақли равишда халқимизнинг қалбидан чуқур жой олган улўғ инсон эди.

Унинг бевосита раҳбарлигида Қорақалпоғистон Республикасини иқтисодий-ижтимоий ривожлантириш, Орол-бўйидаги экологик вазиятни яхшилаш, аҳолининг турмуш даражасини ошириш бўйича улкан бунёдкорлик ва ободончилик ишлари амалга оширилди.

Қорақалпоқ дeиpида кейинги йилларда юз берган барча улкан ўзгаришлар Муса Тажетдинович Ерниязовнинг номи ва амалий фаолияти билан чамбарчас боғлиқдир.

У қорақалпоқ элининг ҳақиқий етакчиси сифатида доимо халқнинг дарду таъшишлари билан яшади. Айниқса, кекса авлод вакиллари, меҳрибон опа-сингилларимиз, азиз ёшларимизнинг турмуш ва меҳнат шароитларини яхшилаш, уларнинг муносиб кeлaжaғини таъминлаш йўлида чинакам жонбозлик қўсатиб сидқидилдан хизмат қилди.

Муса Тажетдинович Ерниязов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Раисининг ўринбосари сифатида мустақиллигимизни мустаҳкамлаш, мамлакатимизда парламентаризм тизимини ривожлантириш ишига улкан ҳисса қўшди, иқтисодий-ижтимоий тараққиётимиз учун зарур бўлган муҳим қонунларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш йўлида аниқса фаоллик қўсатди.

Муса Тажетдинович Ерниязовнинг давлатимиз ва халқимиз олдидаги улкан хизматлари муносиб тақдирланди. У "Меҳнат шўҳрати" ва "Фидокорона хизматлари учун" орденлари, "Ўзбекистон Республикасида хизмат қўсатган қурувчи" ва "Ўзбекистон Қаҳрамони" деган юксак унвонлар билан мукофотланган эди.

Халқимизнинг улўғ фарзанди, атоқли давлат ва жамоат арбоби, самимий ва фидойи инсон Муса Тажетдинович Ерниязовнинг хотираси қалбларимизда доимо сақланиб қолади.

Ш.МИРЗИЕЕВ, Т.НОРБОЕВА,
Н.ИСМОИЛОВ, А.АРИПОВ, Қ.САРИЕВ

Шарҳ

ЭЗГУЛИКНИНГ ҚУДРАТЛИ КУЧИ

Бошланиши 1-бетда

Халқаро меҳнат ташкилотининг дастлабки ҳисоб-китобларига кўра, бутун дунё бўйлаб 25 миллион киши ўз ишини йўқотиши мумкин ва ишчиларнинг даромадлари камида 3,4 триллион долларга камайд.

Халқаро интеграция жараёنларида фаол қатнашиб бораётган Ўзбекистон иқтисодиёти ҳам глобал муаммолардан зарар кўрмоқда. Инкирозга қарши қўрилган қатъий ва амалий чора-тадбирлар эвазига ярим йиллик якуна бўйича Ўзбекистон янги ички маҳсулоти 0,2 фоиз ўсди. Биринчи навбатда, савдо ва хизмат қўрсатиш соҳасида банд бўлган шахслар иш жойларини вақтинча йўқотди, хориждан 200 мингдан ортиқ ватандошимизнинг олиб келиниши ишсизлар сонини кўпайтирди.

ЭНГ ОЛИЙ МАҚСАДИМИЗ
— ОДАМЛАРНИ РОЗИ
ҚИЛИШ

Давлатимиз раҳбарининг халқона ва самимий айтилган бу сўзи аслида мамлакат ижтимоий сиёсатини ифода этади. Шу боис, пандемия шароитида иқтисодиёт барқарорлигини таъминлаш билан бирга аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш ҳаётини муҳим аҳамият касб этган. Бу мураккаб даврда энг асосий сазй-ҳаракат аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ва эҳтиёжманд қатламларини қўллаб-қувватлаш, даромад билан таъминлашга қаратилган. Президентимизнинг бу борадаги хайрли ишларни ҳамда "Саховат ва кўмак" умумхалқ ҳаракатини янада кучайтириш мақсадида қабул қилинган "Коронавирус пандемияси даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони муқаддас Қўрбон ҳайити байрами кунларида халқимиз учун яна бир катта тўғр бўлди. Унга биноан, пандемия шароитида моддий ёрдам ва кўмакка муҳтожлар рўйхати киритилган ва аъзолари 1,7 миллион нафардан ортиқ бўлган 400 мингдан кўпроқ оиллага бюджетдан бир марталик моддий ёрдам пули берилди. Бунга қўшимча 380 миллиард сўм ажратилади.

Мамлакатимизда пандемия шароитида моддий ёрдам ва кўмакка муҳтож оилалар рўйхатларига киритилган оилаларга бюджетдан бир марталик моддий ёрдам пулининг берилиши халқимизни бениҳоя хурсанд қилди, — дейди маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазири Раҳмат Маматов. — Қўрбон ҳайити байрами арафасида эҳтиёжманд оилалар ҳолидан хабар олиш аънанасини давом эттирган ҳолда жойлардаги "Саховат ва кўмак" жамғармалари орқали 220-250 минг оиллага республика бюджетидан жами 200 миллиард сўм ажратилиши ва бунинг натижасида 1 миллиондан ортиқ аҳоли нақд пул, озиқ-овқат маҳсулотлари ва дори-дармон билан таъминланиши бугунги синови кунларда халқимиз учун аниқ мудоаа бўлди.

Шунингдек, фармонда пандемия даврида ижтимоий нафақа олувчилар сонининг кескин оширилиши белгиланиб, аҳолининг кам таъминланган ва эҳтиёжманд қатламига зарур ёрдамлар бериш, уларни моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш алоҳида эътиборга олинган. Жумладан, бола икки ёшга тўлгунга қадар бола парвариши бўйича нафақа олувчи эҳтиёжманд оналар сони ҳар ойда 14-15 минг нафарга оширилиб, декабрь ойида 400 минггача етказилади. Бу орқали ижтимоий нафақа олувчи оналар йил бошидаги нисбатан қарийб 1,5 баробар кўпайтирилади.

Юқоридаги чоралар ҳисобига 652 минг оиллага ёки Ўзбекистондаги жами оилаларнинг 7,7 фоизига моддий ёрдам кўрсатилиши кўзда тутилмоқда. Бундан ташқари, фармонда пандемия даврида ижтимоий нафақа олувчилар сонини кескин ошириш кўзда тутилмоқда. Жумладан, 14 ёшгача болалар бўлган нафақа олувчи оилалар сонини йил бошига нисбатан 2,5 баробардан ортиқча ошириб, уларнинг сони декабрь ойида 700 минггача етказилади. Кам таъминланган оилаларга бериладиган моддий ёрдам олувчилар сони йил бошига нисбатан 1,5 баробар оширилиб, 100 минг нафарга етказилади.

Умуман олганда, ижтимоий нафақа олувчиларнинг умумий сони 600 минг нафарга қўнайиб, жорий йилнинг декабрь ойида 1,2 миллионгача (мамлакатдаги жами оилаларнинг қарийб 14,1 фоизи) етказилиши кўзда тутилмоқда ва бунга бюджетдан қўшимча 426 миллиард сўм ажратилади.

Коронавирус пандемиясига қарши курашишда фаол иштирок этиб, ҳаётини хавф остига қўйиб жонбозлик қўсатган тез тиббий ёрдам бригадаларининг шифокорлари, ҳамширалари, кичик тиббий ходимлари ва ҳайдовчиларга бир марталик моддий ёрдам қўрсатиш учун 100 миллиард сўм ажратилади. Бунинг эвазига 26 минг оиланинг моддий аҳоли яхшиланади.

Ўзбекистонда камбағал оилаларнинг умумий сони республикадаги

жами оилаларнинг 12-15 фоизини ташкил этишини инобатга олсак, ижтимоий нафақа механизми билан йил охирига бориб мамлакатдаги барча камбағал оилаларнинг ҳар бир қатлами тўлиқ қамраб олинади.

Президентимизнинг фармони билан 2020 йил 1 сентябрдан бошлаб пенсиялар, болаликдан ногиронлиги бўлган шахсларга, зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ёшдаги ва меҳнатга лаёқатсиз фуқароларга бериладиган нафақалар миқдори 1,1 баробар оширилмоқда, — дейди молия вазири ўринбосари Жамшид Аброев — Бунинг натижасида кекса ёшдаги 2 миллион 800 минг пенсионер ва ногиронлиги бўлган нафақа олувчи 700 мингга яқин шахс пандемия пайтида давлат томонидан қўллаб-қувватланмоқда. Бу эса жорий йил январь-июль ойларидаги инфляция қўрсаткичларидан 4,3 фоиз юқоридир.

Бу кекса ёшдаги 2,8 миллион фуқарони, ногиронлиги бўлган 687 минг нафар шахсни, боқувчисини йўқотган 210 мингдан ортиқ кишини пандемия даврида моддий қўллаб-қувватлаш имконини беради. Бунда ўртача пенсия миқдори 764 минг сўмдан 841 минг сўмгача ошади. Болаликдан ногиронлиги бўлган шахсларга бериладиган нафақа миқдори амалдаги 466 680 сўмдан 513 350 сўмгача қўпаяди. Шунингдек, пенсия тайинлаш учун зарур иш стажига (7 йил) эга бўлмаган, ҳаёти давомида Пенсия жамғармасига умуман бадал тўламаган 37,5 минг нафар кекса фуқарога бериладиган нафақа ойига 315 030 сўмгача оширилади.

Президентимиз Қўрбон ҳайити муносабати билан йўллаган табриғида "Саховат ва кўмак" умумхалқ ҳаракати бугунги кунда том маънода қудратли кучга айланганини алоҳида эътироф этар экан, ана шу эзгу ишларимизнинг мантиқий давоми сифатида ҳамда пандемия даврида доимий даромад манбаига эга бўлган, кам таъминланган, ёрдам ва кўмакка муҳтож аҳоли қатламларини ва оилаларни ҳамда иқтисодиётни давлат томонидан қўллаб-қувватлашни янада кучайтириш мақсадида аввал ажратилган 10 триллион сўм маблағга қўшимча равишда республика бюджетидан яна қарийб 2,5 триллион сўм маблағ йўналтириш белгиланганини қайд этди. Ана шу эзгу амал давлатнинг бош сиёсати — инсонни қадрлаш, унинг ёрдамга муҳтож қатламини моддий ва молиявий қўллаб-қувватлашга қаратилганини яна бир қарра намоён қилди.

Абдурауф ҚОРЖОВОВ,
иқтисодий шарҳловчи

Муносабат

ХАЛҚИМИЗ САВОБЛИ ИШЛАРГА КАМАРБАСТА

Бошланиши 1-бетда

Шамсуддин БАХАУДИНОВ,
Қорақалпоғистон
мусулмонлари қозийети
қозиси

Айниқса, ёрдамга муҳтож, оғир аҳволга тушиб қолган инсонларга ёрдам беришни ҳалқимиз ўзининг бурчи деб билиши орқали катта ажр-савоблар олмақда. Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам ўз ҳадисларининг бирида: “Ким бир муъминдан бу дунё машаққатларидан бирини аритадиган, деган.

Шундай оғир кунларда, кўпчилик инсонлар ёрдамга муҳтож бўлиб турган бир вақтда ҳолис ният билан хайр-эҳсон қилганларга Аллоҳ таолонинг Ўзи ажр-савобларини ортиги билан беради.

Негаки, инсон мусибат етган биродарига ёрдамчи бўлиши динимиз талаби, инсонийлик вазифаси ҳисобланади. Қуръони каримда: “Албатта, мўминлар биродар-дирлар”, дейилган.

“Ана шундай олижаноб юртдошларимизнинг саъй-ҳаракатлари туфайли мамлакатимизда ташкил этилган “Саховат ва кўмак” умумхалқ ҳаракати бугунги кунда томи маънода қудратли кучга айланди.

Ўтган қисқа вақт давомида ушбу ҳаракат доирасида амалга оширилган улкан ҳажмдаги хайрия тадбирлари ва меҳр-мурувват амаллари ҳам

яққол шундан далолат беради”, дея таъкидлади Президентимиз ўз табри-гиди.

Ана шу эзгу ишларнинг давоми сифатида давлатимиз раҳбарининг “Коронавирус пандемияси даврида ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармони қабул қилиниши ҳалқимизга хос олижаноблик ва инсонпарварликнинг амалдаги кўриниши бўлди, десак муболага эмас.

Шунингдек, жамиятимизда тинчлик, дўстлик, меҳр-оқибат ғояларини кенг

тарғиб қилиб келаётган диний соҳа вакиллари моддий қўллаб-қувватлаш ҳамда жойларда жаҳолатга қарши маърифат билан кенг қўламли тадбирларни янги босқичга кўтариш учун Ўзбекистон мусулмонлари идораси ҳузуридаги “Вақф” хайрия жамоат фондига 150 миллиард сўм маблағ ажратилди.

Президентимизнинг ушбу фармонидаги диний соҳа вакиллари моддий рағбатлантириш ҳақидаги банди биз учун Қурбон ҳайити байрамига алоҳида совға бўлди ва қувончимизга қувонч қўшди.

Албатта, бу тадбирлар биз учун яна ҳам қўшимча масъулият юклайди. Ўз навбатида, ушбу катта эътибор учун Қорақалпоғистон Республикасидаги барча имомлар, имом ноиблари, мадраса устозлари, умуман, барча соҳа вакиллари номидан миннатдорлик билдираман. Шундай хайрли ишлар муборак зулҳижжа ойининг ўн кунлигида амалга оширилгани ҳам бу тадбирга, иншааллоҳ, хайр-барака ёғдиради. Ушбу ойда қилинган савобли ишлар даражаси афзал экани диний манбаларимизда зикр этилган.

Ҳақиқатан ҳам, муқаддас динимизда мусулмон киши қийналиб қолган биродарига ёрдам қўлини чўзиши қанчалик аҳамиятли ва савобли иш экани ҳақида таъкидлаб ўтилган. Ҳадисларнинг бирида Пайғамбаримиз алайҳиссалом: “Ўзи тўқ бўла туриб, ён қўшини оч бўлган киши қимматли бўлмайди”, деган. Буни чуқур англаган ҳалқимиз савобли ишларга камарбаста бўлади, дея умид билдираман.

АЗАЛИЙ ҚАДРИЯТЛАРИМИЗНИНГ АМАЛИЙ ИФОДАСИ

Фармон ТОШЕВ,
Олий Мажлис Сенати аъзоси

Пандемия дунё тараққиётига салбий таъсир кўрсатиш баробарида бошқарув тизимига шу қадар қатъий ва қўтлмалган талаблар қўйдики, бу талабларни ҳар бир минтақа ва давлат ўз қудрати, салоҳияти ва менталитети даражасида бажаришга мажбур бўлаётир. Шу сабабли ҳалигача дунёда бу офатга, унинг оқибатларига қарши курашнинг ҳамма учун самарали, ягона мезон ва талаблари ишлаб чиқилмади.

Ана шундай пайтда Ўзбекистоннинг тараққиётига халқ билан бамаслашқаб белгилаб олган Ҳаракатлар стратегияси асосида ёндашув пандемияга қарши курашда қўрилаётган тадбирларнинг асоси бўлапти, десак ҳеч бир хато қилмаган бўламиз.

Энг аввало, касалликнинг олдини олиш, бу инфекцияга чалинган фуқароларни даволаш чоралари кўрилди. Хориждаги фуқароларни олиб келиб, даволашни ҳам барча давлат йўлга қўйган эмас. Чекловлар натижасида юзага келган иқтисодий, молиявий тангликларни бартараф этиш учун берилган имкон, имтиёз ва бегараз ёрдамларни қўриб, билиб турибмиз.

Мамлакатимизда пандемия ва унинг оқибатларига қарши кураш Ҳаракатлар стратегиясидаги вазифалар билан бир-

галикда изчил ва босқичма-босқич олиб борилмоқда. Кластерлар фаолияти олис қишлоқларга етиб бораётгани фикримизнинг яна бир мисоли. Ўтган давр ичида Самарқанд вилояти бўйича ёшларга, кам таъминланган оилаларга, чет элдан қайтиб, шу ерда қолмоқчи бўлган фуқароларга лалмикор ерлардан иссиқхона, боғ-роғ ташкил қилиш, шу орқали рўзгорини уйдлаш учун 6 минг гектар ер бўлиб берилди.

Бундан ташқари, 9 минг 700 гектар ер 19 минг 134 нафар камбағал ва ишсиз фуқарога тақририй экин экиш учун ажратилди. 2 минг 537 нафар фуқарога шахсий томоққа ҳўжаликларига ўзини ўзи банд қилиш учун 4,8 миллиард сўм субсидия берилди.

Президентимизнинг 2020 йил 19 мартдаги “Коронавирус пандемияси ва глобал иқтироз ҳолатларининг иқтисодий тармоқларига салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармони асосан, рўйхатга олинган 47 минг 700 нафар камбағал фуқарога қарийб 51 миллиард сўмлик ёрдам кўрсатилди. Бунинг ичида 100 миллион сўмлик бир марталик тўловлар, дори-дармон воситалари, юмшоқ жиҳозлар, озиқ-овқат махсулотлари бор эди.

Президентимизнинг муқаддас Қурбон ҳайити арафасида қабул қилган фармони асосида амалга оширилган тадбирлар пандемия оқибатларига қарши курашда катта далда бўлди. Вилоятимиздаги ижтимоий ҳимоя ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларига 12 миллиард сўм нақд пул тарқатилди. Бундан ташқари, “Саховат ва кўмак” умумхалқ ҳаракати ҳамда камбағалликка қарши курашиш юзасидан амалга оширилаётган ишларнинг жамоатчилик томонидан мунтазам ва қатъий назорат қилинаётгани ҳам бу борада самарадорликни таъминлапти.

Ушбу маблағлар эгаларига бевосита ҳокимлар, секторлар раҳбарлари томонидан шахсан топширилди. Бу жараёнда сенаторлар ва депутатлар ёрдам пули олган оила аъзолари билан мамлакатимизда олиб борилаётган ишловлар моҳияти ҳақида суҳбатлар уюштирди.

Дилдаги гаплар

БОЛАЛАРИМГА БАЙРАМ ДАСТУРХОНИ ЁЗДИМ

Насиба РАҲИМОВА,
Хонка туманидаги
“Гулистон” маҳалласи фуқароси

Муқаддас Қурбон ҳайити арафасида қалбларимизни қувонтирадиган воқеа рўй берди — оиламизга эҳтиёжманд оила сифатида моддий ёрдам кўрсатилди.

Тақдир туфайли боқувчимиз оила бошлиғи — турмуш ўртоғимни йўқотганман. Оиламизда олти жонимиз, ёлғиз боламиз ва шунча жонни боқиб қийин. Айниқса, ҳозирги карантин шароитида. Сектор раҳбари, туман ҳокими карантин бошида моддий аҳолиимизни ўрганиб, оиламизга бир бош сигир берганди. Ҳозирги шароитда бу бизга жуда

асқотаяпти. Сутини, қатигини ичяпмиз. Яна “Саховат ва кўмак” жағмармаси ҳисобидан тарқатилаётган озиқ-овқат махсулотларини ҳам ҳар ўн кунда олиб турибмиз.

Туманимизда биз каби кам таъминланган, эҳтиёжманд оилалар бор. Ҳайит байрами арафасида шундай хонадонларга жами 762 миллион сўм маблағ тарқатилди. Биргина маҳалламиздан ўттиз оилага ёрдам кўрсатилган. Бизларга ҳам жон бошига 175 минг сўмдан моддий ёрдам пули беришди. Бу оиламизга катта мадад. Қурбон ҳайитини бошқаларга ўхшаб нишонлаб, болаларимга байрам дастурхони ёздим.

Бундай ғамхўрлик учун давлатимиз раҳбарига мингдан-кинг раҳмат!

ЭЪТИБОР ВА ЁРДАМДАН МИННАТДОРМИЗ

Нигора ҚОДИРОВА,
Тошкент вилояти,
Оққўрғон тумани,
“Зарбдор” маҳалласи фуқароси

Турмуш ўртоғим вафот этган, 3 фарзандимнинг каттаси 13, кичиги 7 ёшда. Оиламиз бошига мусибат тушган мураккаб шароитларда бизни давлатимиз, маҳалламиз доимо қўллаб-қувватлаб келаётгани ҳамиша руҳий қувват бўлмоқда. Мана, Қурбон ҳайити кунлари қувончимизга яна қувонч қўшилди. Туманимиз раҳбарлари, маҳалламиз фаоллари бизни йўқлаб келиб, ақратилган байрам пули, озиқ-овқат ва бошқа совға-салом бериб кетишди. Дунёда ва

Давлатимиз раҳбари 30 июль куни ҳалқимиз аҳолисини Қурбон Ҳайити билан табриклаб, Ўзбекистон аҳлига тани-сиҳатлик, тинчлик-хотиржамлик ва саодатли кунлар фароғатини тилади. Бу муборак ҳамда қўтлуг байрамнинг туб моҳиятида муҳассам бўлган эзгулик, яхшилик билан ён-атрофга боқиб, савоб ишлар қилиб яшаш, ўзаро ёрдам, хайр-саховат, қаноат, шукроналик, тинчлик ва саломатликни қадрига етиш ҳамда инсонийликнинг олий қадриятлари бўлиши улуг фазилатлар ҳусусида алоҳида тўхталиб ўтди.

Жобир ЭЛОВ,
Бухоро вилояти бош
имом-хатиби

Коронавирус пандемияси боис қайтадан қучайтирилган карантин шароитида Бухоро вилоятида ҳам молиявий ёрдамга, ижтимоий ҳимояга муҳтож аҳоли қатлами, хусусан, боқувчисини йўқотган, ёлғиз қари-ялар, ногиронлар, вақтинча ишсиз, даромадга эга бўлмаган фуқаролар оилаларини озиқ-овқат махсулотлари, дори воситалари ва бошқа зарур буюмлар билан таъминлаш масаласига алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда.

Олиб берилган ўрганишлар ва ҳисоб-китобларга кўра, ҳозир вилоятда муҳтож оилалар сони 6 минг 54 тани таъин этилди. Шунингдек, ҳоимийлик хайрияларини мувофиқлаштириш марказларидаги ишонч телефонларига 3 минг 93 та оила томонидан ёрдам сўраб мурожаат қилинган.

Искандар ХАЛИЛОВ,
“Вақф” хайрия жамоат фонди
раҳбари:

— Фармон асосида “Вақф” хайрия жамоат фондига ажратилган 150 миллиард сўм маблағни диний соҳа фаолиятини ривожлантиришга, аҳолининг эҳтиёжманд

умумхалқ ҳаракатини алоҳида қайд этиш лозим. Давлатимиз раҳбарининг байрам табригида: “Олижаноб юртдошларимизнинг саъй-ҳаракатлари туфайли мамлакатимизда ташкил этилган “Саховат ва кўмак” умумхалқ ҳаракати бугунги кунда томи маънода қудратли кучга айланди”, дейилади. Ҳақиқатан ҳам, ушбу ҳаракат олийҳиммат, саховатпеша юртдошларимизни аниқ бир мақсад йўлида бирлашти-ра олди. Уларни эзгу ишларни янада қўлтириш йўлида жипслаштириб, мазкур ҳаракатнинг республика бўйлаб қўл-оч ёйишига туртки бўлди.

Президентимиз фармонида ёши улуг инсонларга алоҳида эътибор қаратилиб, хусусан, пенсиялар миқдори оширилди. Унга кўра, 2020 йил 1 сентябрдан бошлаб пенсияни ҳисоблашнинг базавий миқдори ойига 262 минг 470 сўм, энг кам ёшга доир пенсиялар ҳамда ногиронлар нафақалари ойига 513 350 сўм, бола икки ёшга тўлганига қадар парварishi бўйича нафақа олувчи оналар сонини 330 минг дан 400 минггача ошириш белгиланди. Ўйламанки, бу ўзгаришлар кўмакка муҳтож ҳар бир фуқаро ҳаётида, уларнинг дуолари ва шукронасида ўз аксини топади.

Имом-хатибларимиз ҳам карантин даврида эҳтиёжмандлар ҳолидан хабар олиб, мунтазам улар билан бирга бўлишди. Бу каби эзгу ишларни бундан кейин ҳам изчил давом эттиришни мақсад қилиб олди. Сабаби, яхшилик, саховат инсон қалбига завқ, руҳий енгиллик бағишлайди, кимнингдир хонадонига рўшнолик кирганини кўриш кўнглиларни тоғдек кўтарди.

Шу нуктаи назардан, саховат тадбирлари саховатпеша юртдошларимиз, барча соҳа ва тармоқ вакиллари қатори имом-домлаларимизнинг ҳам ҳаёт тарзи-га айланиб қолди, десак тўғри бўлади.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, “Вақф” хайрия жамоат фондига диний ходимлар фаолиятини рағбатлантиришга 150 млрд. сўм маблағ ажратилиши қувончли янгилик бўлди. Бу ўз навбатида, биз, диний соҳа ходимлари зиммасига муайян масъулият ва мажбуриятларни ҳам юклайди.

Ана шу жиҳатдан, мўмин-мусулмонларимизнинг атрофдаги эҳтиёжманд, бева-бечора, кам таъминланган оилаларга нисбатан меҳри ошди. Саховат, кўмак, инсонпарварлик каби буюқ қадриятга ошно бўлишни ўзларига қайта одат қилдилар.

Мана шундай эзгу ишларимизга уйғун ҳолда бугун барчамиз синовли кунларда Яратганинг берган неъматларига шукр қилиб, ҳалқимиз бошидан, қолаверса, бутун дунёдан болаларни даф этишини сўраб, дуою хайрлар қилишимиз лозим. Зеро, Яратган эгам чин дилдан ва, айниқса, кўпчилик томонидан қилинган дуоларни ижобатсиз қўймаз.

Нуриддин ХОЛИҚНАЗАРОВ,
Тошкент шаҳри бош имом-хатиби

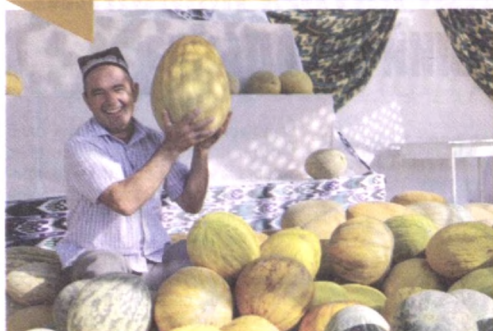
Бугунги мураккаб вазиятдан келиб чиқиб, уларни масофадан туриб табриклашимиз, алоқа воситалари орқали ҳол-ахвол сўрашимиз аслида уларга қилган яхшилигимиз бўлади. Зеро, бугун энг асосий вазифамиз — ўзимиз ва ўзгаларни касалликдан асраш. Сир эмаски, юртимизда ҳам касалланганлар сафининг тобора ортиб бораётганидан қўпчилик хавотирга тушиб қолмоқда. Шу каби фуқароларимиз, умуман ҳалқимизнинг кўнгли Президентимиз йўллаган байрам табригидан тоғдек кўтарилди. Айни табрик одамларимиз кўзларига умид учқунларини пайдо қилди, эртанги ёруғ кунларга ишонч билан яшашга ундади, десак айна ҳақиқатни айтган бўламиз.

Айниқса, табрикдаги “Биз орзу-ниятлари пок ва улуг ҳалқимиз. Буюқ шоир ва мутафаккир Алишер Навоий ҳазратлари: “Муроди кўпининг Ҳаққа итоати ҳам қўл бўлади”, деган сўзлари эътиборга молик. Ҳақиқатан ҳам, биз, муроди қўл халқимиз, яхши ниятни ўзи ва ўзгаларга соғинган миллатмиз. Муродимиз кўпчилиги баробарида, Ҳаққа итоатимиз ҳам қўл. Бундай халқки, албатта, Яратган Ўзининг марҳамати билан сийлайди, чексиз неъматларини инъом этади. Бу ҳақиқатга ҳаёти-мизда ҳам ғувоҳ бўлмоқдамиз.

Шунингдек, табрикда “халол меҳнати орқасидан жағмарган маблағини қариндош-уруғлари ёки маҳалладошнинг оғирини енгил қилиш учун ҳаёда этган” инсонларга, албатта, улкан ажру муқофотлар берилишини Президентимиз алоҳида таъкидлаб ўтди. Дарҳақиқат, биз битта нон топсак, ярмини қўшинсига, эҳтиёж-мандга берадиган халқимиз. Буни тарихда бўлиб ўтган оғир даврлар мисолида ҳам яққол кўришимиз мумкин. Бизга бежиз “бир майдзини қирқ бўлиб еган халқ”, дея баҳо беришмайди. Аслида саховат, мурувват қонимизда бор. Албатта, бу авлодларимизга ҳам мерос бўлиб ўтажак. Ушбу амалларнинг ажри эса, шубҳасиз, улугдир.

Бугунги кунда ана шу қадриятимизни қўллаб-қувватлаш, унинг кенг қўл-оч ёйишига туртки бўлган “Саховат ва кўмак”

Боғдорчилик

Серкўёш юртимизда етиштирилаётган экологик тоза, сархил мева ва сабзавотлар хорижда ҳам хариддоргир бўлиб, юқори нуфузли брендга айланмоқда.

“ОҲАЛИК ОЛТИН БОҒИ МЕВАСИ” КЛАСТЕРИНИНГ ЮКСАК ОДИМЛАРИ

Гулсум ШОДИЕВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Бу борада мева-сабзавотчилик кластерлари ташкил қилиниб, кўп йиллик тажрибага эга, маҳсулотларни сақлаш ва қайта ишлаш инфратузилмаси бор тадбиркорлар соҳага жалб қилинган яхши самара берапти.

Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Агросоноат мажмуи устидан назорат қилиш инспекцияси экспортёр корхоналар манфаатини ҳимоялаш, қишлоқ ҳўжалиги ва озиқ-овқат маҳсулотларини экспортга йўналтириш юзасидан қўлай инвестицион муҳит яратиш масалаларига алоҳида эътибор қаратмоқда. Ушбу тадбирлар натижасида “бўйртмалар портфели”ни шакллантириш бўйича мониторинг-тахлил ишлари ташкил этилиши агар соҳа ходимларининг кўнгилдаги иш бўлди.

Инспекциянинг Самарқанд вилояти бошқармаси томонидан республикамиздаги йирик экспортёр корхоналардан бири — “Оҳалик ол-

тин боғи меvasи” МЧЖ билан узвий ҳамкорлик алоқалари ўрнатилган. Корхонада пандемия муносабати билан жорий этилган карантин давомида қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари экспорт миқдорини ошириш юзасидан ҳаракат дастури ишлаб чиқилди.

Айни кунларда кластер томонидан Самарқанд вилоятидан ташқари Тошкент, Жиззах, Бухоро вилоятларида 4 минг гектардан ортиқ майдонда интенсив бог барпо этилган. Эътиборлиси, кластер нафақат маҳсулот етиштирилади, балки жаҳон андозаларига мос тарзда қадоқлаб, қайта ишлаш имкониятига ҳам эга. Масалан, жорий йилнинг ўтган даврида корхона томонидан 2 миллион 741 минг АҚШ долларли маҳсулот Россия, Тожикистон, Қозғистонга экспорт қилинди.

— Жаҳон бозорига, асосан, олма ва ўрик концентратларига талаб юқори, — дейди “Оҳалик олтин боғи меvasи” МЧЖ директори Мунис Мазрупов. — Биз корхонамизга ўрнатилган замонавий қадоқлаш ускуналари билан турли сифатлардаги қишлоқ ҳўжалиги маҳсулот-

лари концентратларини тайёрлашга киришганмиз. Шунингдек, белгиланган ўлчовдаги қовунларимизнинг харидори кўп. Қовун дастлаб тегишли ҳароратда музлатгичда сақланади. Шундан сўнг қадоқлаб, махсус автомашиналарда чет эллик ҳамкорларимизга етказиб берилади. Бундан ташқари, боғларимизнинг об-ҳаво ҳароратини Герциядаги маслаҳатчиларимиз онлайн тарзда кузатиб боради. Улар боғга ишлов бериш, турли касаллик ёки ҳашоратларга қарши кураш тўғрисида тушунтиришлар беради. Боғларимиз Самарқанд вилоятининг Оқдарё, Самарқанд, Жомбой ва Нуробод туманларида жойлашган.

Корхона йил охирига қадар экспорт ҳажмини 4,5 миллион АҚШ долларига етказишни режалаштирган. Бу ерда етиштирилган қишлоқ

ҳўжалиги маҳсулотларини сифатли сақлаш мақсадида 5 минг тонна сифимли замонавий музлатгичдан фойдаланилмоқда. Айни пайтда корхонада 500 дан зиёд ишчи-хизматчи доимий иш билан таъминланган.

— Бундан бир неча йил олдин Нуробод туманидаги 280 гектар бўш майдонда “Оҳалик олтин боғи меvasи” МЧЖ томонидан интенсив бог ташкил қилинган эди, — дейди корхона ходими Лобар Мамадалиева. — Бугунги кунда боғнинг майдони сезиларли даражада ошди ва 1001 гектарга етди. Корхонада кунига 250-300 тоннагача шафтоли қайта ишланади ва тайёрланган табиий тоза маҳсулот 100 фоиз Россияга экспорт қилинади. Ўтган йили деярли 2 миллион қути маҳсулот экспортга амалга оширилди. Жорий йилда бу кўрсаткични 2 баробар, яъни 4 миллион қутига етказиш режалаштирилган. Яна шуни мамнуният билан қайд қилиш лозимки, боғда томчилатиб сугориш учун сунъий сув ҳавзаси ташкил этилган.

Бир сўз билан айтганда, корхона ишчи-хизматчилари ҳалқимиз дастурхонини сархил мева-сабзавотлар билан таъминлаш, келажақда ишлаб чиқариш ҳажмини янада ошириш, экспорт қўламини кенгайтириш мақсадида бор имкониятларини ишга солишган.

Замонавий корхоналар

ХИВА ГИЛАМЛАРИ ДУНЁНИ ЗАБТ ЭТАДИ

маҳсулотнинг эллик фоизи ички, қолган қисми ташқи бозорга чиқарилади

Рўзимбой ҲАСАН

Гиламчилик воҳада минг йиллик тарихга ва ўзига хос анъаналарга эга. Ҳали хонлик замонларида хивалик гиламдўзлар қўлда тўқиган гиламлар Оврупа саройлари, задогонлари қононаларини безагани мазий битикларида қайд қилинган.

Истиклол даврида қадим шаҳарда гилам ишлаб чиқариш саноат даражасига олиб чиқилди. Шу маънода Хива гилам комбинатида тўқилган гиламлар таърифи юртимиз сарҳадларидан ошганини қайд қилиб кетиш керак.

Аммо мазкур комбинат ҳозирги технологик ривожланиш босқичидан ортада қолган.

Гилам ишлаб чиқариши янги босқичга кўтариш масаласи давлатимиз раҳбарининг шу йил 13 март куни Хоразмга таърифи вақтида яна бир бора тилга олинди. Президентимиз таъкидлаганидек, “Хива нафақат етти иккидан келадиган сайёҳлар учун мўъжизавий шаҳар, балки ўзининг гиламлари билан ҳам дунё аҳлини ҳайратга солиши керак”.

Хива шаҳрида “SAM ANTEP GILAM” қўшма корхонасини ташкил этиш лойиҳасини ишлаб чиқиш ўтган йил охирида бошланган, таъриф чоғида бу лойиҳани тезлаштириш лозимлиги таъкидланди.

Лойиҳа икки босқичда амалга оширилади. Биринчи босқичи шу йил охирига, иккинчи босқичи эса 2021 йил март ойига амалиётга жорий этилиши кўзда тутилган.

Лойиҳанинг умумий қиймати 21,7 миллион евро бўлиб, шундан 11,5 миллион евро корхона маблағи ва 10,2 миллион евро банк кредитлари ҳисобидан қопланади.

Йилнинг ўтган даврида собиқ гилам комбинати жойлашган 12,2 гектарлик майдонда қурилиш,

таъмирлаш ишлари бир лаҳза ҳам тўхтагани йўқ. Шу вақтда янги корхонанинг барча муҳандислик иншоотлари ва бинолари тайёр ҳолга келтирилди. Яъни режалаштирилган ишлар карантин шароитида ҳам ўз вақтида, мукамал бажарилди. Жумладан, хомашё ва тайёр маҳсулотларни сақлашга мўлжалланган 5 та омборхона, 300 ўринли ошхона ҳамда 600 ўринли аёллар ва эркеклар кийиниш хоналари замонавий талабларга мос равишда қурилиб, тахт қилинди.

Энг асосийси, ишлаб чиқаришни пилот тизимида бошлаш ва давом қилдириш учун етарлича хомашё ва ускуналар келтирилди.

Илк босқичда “Хоразм гиламлари” ускуналарини модернизация қилиш назарда тутилган. Энг сўнгги русумдаги дасоҳлар ва ускуналар Туркия, Германия, Буюк Британия ва Франциядан келтирилади. Айнан шундай ускуналарнинг илк партияси Туркиядан олиб келинди.

Комбинат ишга тушиши билан йилига 2,5 миллион квадрат метр гилам ва гилам маҳсулотлари ишлаб чиқариш имконияти яратилади. Пишиқ, чиройли бу гиламларнинг бир квадрат метри нархи ўртача 5-10 АҚШ доллари туради. Маҳсулотларнинг эллик фоизи ички, қолган қисми эса ташқи бозорга чиқарилади. Ҳозирданок Хиванинг янги-ча гилами учун харидорлар тайёр. Улар орасида МДҲ давлатлари, Хитой, АҚШ ва Африкадан бор.

Мазкур қўшма корхона йилига 10 миллиард сўм миқдорда маҳаллий бюджетга солиқ тўлашини эътиборга олсак, қадим шаҳарнинг иқтисодий салоҳияти қанчалар юксалишини тасаввур қиламиз.

Биринчи босқичда 250 та, иккинчи босқичда эса мингта янги иш ўрни яратилиши шаҳарлик ёшлар учун катта имкондир.

Пандемия шароитида ҳам юртимиз келажагининг мустақам пойдеворини яратиш жадал давом этмоқда. Хива шаҳрида яқин кунларда иш бошлайдиган замонавий қўшма корхона ана шулардан бири.

Ҳаёт давом этмоқда! Эртанги тинч ва фаровон ҳаётимизнинг асоси ана шундай оламшумул лойиҳалар туфайли янада мустақам бўлади.

Ифтихор

Илм чўққиларини забт этаётган ёшлар

Рисолат МАДИЕВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

“Ёшларимиз бизнес, илм-фан, маданият, санъат, адабиёт ва спорт соҳаларида оламшумул муваффақиятларга эришмоқда. Бу мамлакатимиз истиқболига, буюк аждодларимиз бошлаган эзгу ишларни келажақ авлодлар муносиб давом эттиришига катта ишонч бағишлайди”, дея таъкидлаган эди давлатимиз раҳбари ёш авлод вакилларида катта умид боғлаб.

Бугун мамлакатимиз ёшлари барча соҳаларда етакчи ўринларни эгаллашади, Ватанга муносиб фарзанд бўлишга интиломоқда. Бу интилиш уларнинг илм-фан ва бошқа кўплаб соҳаларда эришяётган ютуқларида намоён бўлаётди.

Тошкент педиатрия тиббиёт институти академик лицейида тахсил олаётган ўқувчиларнинг халқаро олимпиадаларда эришяётган юксак натижалари билан ҳақли равишда фахрлансак арзийди. Академик лицейи ўқувчилари Россия, АҚШ, Туркия, Қозғистон, Жанубий Корея, Сингапур, Дания, Индонезия, Швейцария, Вьетнам, Озарбайжон, Грузия, Тailand, Беларусь, Эрон, Словакия, Чехия, Венгрия, Франция каби кўплаб мамлакатларда бўлиб ўтган халқаро фан олимпиадаларида гўлиблигини кўлга киритмоқда, юртимиз байрогини баланд кўтараётди.

2008-2020 йиллари дунёнинг турли давлатларида бўлиб ўтган фан олимпиадаларида 70 та медаль (10

та олтин, 20 та кумуш ва 40 та бронза) кўлга киритилди.

Жорий йилнинг 13-18 июль кунлари онлайн тарзда ўтказилган 54-халқаро Менделеев олимпиадасида Австрия, Хитой, Туркия, Россия, Саудия Арабистони каби мамлакатлар жамоалари билан бирга юртимиз академик лицейи ва мактаб ўқувчиларидан иборат жамоамиз ҳам иштирок этди. Нуфузли халқаро мусобақада Тошкент педиатрия тиббиёт институти академик лицейи ўқувчиси Мирумид Миракбаров ғалаба қозониб, шу кунга қадар кимё фанидан юртимиз жамоаси кўлга киритган медаллар қаторига яна бир олтин медални қўшиб қўйди.

Ушбу лицейи ўқувчилари Дилшоҳадон Исаева, Рустам Тўхтабоев ва ТДАУ академик лицейи ўқувчиси Собиржон Оминов бронза медални кўлга киритди. Шунингдек, умумтаълим мактабларининг икки нафар ўқувчиси ҳам бронза медал билан тақдирланди.

— Олимпиададан олган таассуротларимни сўз билан ифода қилайман, — дейди олтин медал соҳибига Мирумид Миракбаров. — Албатта, ҳажонли дамларнинг масъулияти ҳам ўзгача бўлади. Бу йил янги услубда тузилган, нооддий ва қизиқarli мавзуларга оид масалалар берилди. Барча

қийинчиликларга қарамай, ўз билимимизни кўрсатиб, 27 та давлат орасида гўлиблар сафидан жой олдик. Шунинг билан ўтиш жоизки, олимпиадада онлайн иштирок этиш учун биз, ўқувчиларга бўлган эътибордан мамнунмиз.

Бугун дунёга ўз салоҳиятини намоён этган янги Ўзбекистон ёшларининг халқаро миқёсдаги ютуқлари замирида тажрибали ва моҳир педагог, заҳматкаш устоз Ортиқбой Эшонқуловнинг ўрни алоҳида. Ўзбекистоннинг халқаро обрў-эътиборини оширишга катта ҳисса қўшаётган таълим муассасасининг тажрибали раҳбари Ортиқбой Эшонқуловнинг узоқ йиллик меҳнати бугун ўз меvasини бермоқда. Ёшларнинг истеъдодини аниқлаш ва рўёбга чиқариш борасида катта тажриба тўплаган салоҳиятли устоз бугун шоғирдлари эришяётган муваффақиятлардан мамнун.

— Эришилган ютуқлар таълим тизими ривожини, ёшларнинг истеъдоди ва салоҳиятини юзага чиқариш учун қаратилган юксак эътибор меvasи эканлигини қувонч ва ифтихор билан айта оламман, — дейди устоз.

Қувончлиси, 25 июль куни Туркиянинг Истанбул шаҳрида масофавий тарзда ўтказилган 52-халқаро кимё олимпиадасида ҳам Ўзбекистон шара-

фини 4 нафар иқтидорли ўқувчи ҳимоя қилиб, юқори натижаларни қайд этди. Улар орасида ушбу лицейи ўқувчилари Мирумид Миракбаров ва Дилшоҳадон Исаева кумуш медални кўлга киритган бўлса, Бухоро вилоятидан Фирдавс Собиров бронза ва Акобир Нарзуллоев диплом билан тақдирланди.

Лицейи ўқувчиларининг илм-фан соҳасида эришган ютуқлари уларнинг турли давлат мукофотларига муносиб кўрилганида ҳам намоён. Ўқувчиларнинг “Шухрат” медаллари, “Мард ўғлон” ва “Ўзбекистон белгиси” кўкрак нишонлари, яна Зулфия номидаги давлат мукофотида сазовор бўлгани фикримизнинг исботидир.

Айни пайтда таълим муассасасида 47 нафар ўқувчи (1 фан доктори, 6 нафар фан номзоди) ўқувчиларга тахсил бермоқда. Улар меҳнати ҳам давлатимиз томонидан эътироф этилиб, турли мукофотларга муносиб кўрилган. Жумладан, лицейи ўқувчилари орасида “Шухрат” медаллари ва “Дўстлик” ордени соҳиблари 3 нафарни ташкил этиши ҳам муассасада таълимга берилган эътибор, педагогларнинг фидойи ва ўз касбининг устаси эканлигидан далолатдир.

Академик лицейида ўқувчиларнинг олий ўқув юртларида кириш кўрсаткичлари ҳам юқори. 2017-2019 йилларда академик лицейини битирган 1 297 ўқувчидан 1 194 нафарни олий таълим муассасаларига қабул қилинган. Бу умумий кўрсаткичнинг 92 фоизини ташкил этади.

Огоҳлик

10 та ноқонуний фаолият фош этилди

930 миллион сўмлик дори-дармон ашёвий далил сифатида олиб қўйилди

Лутфулла СУВОНОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Айни кунларда аҳоли нафақат коронавирус инфекциясидан, балки карантин шароитида дори-дармонлар тақчиллиги юзага келиши ёки нархи ошиб кетишидан ҳам хавотирланмоқда. Бу хавотирлар қанчалик ўринли? Нарх-навои барқарор ушлаб туриш учун юртимизда қандай чоралар кўрилмоқда?

Бош прокуратура ҳузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаментининг Тошкент вилояти бошқармаси фаолиятини кўздан кечириб, бу саволларга қисман жавоб олиш мумкин.

Жумладан, ҳудудлардаги мавжуд дори-дармонларда дори воситаларининг ноқонуний айланиши билан боғлиқ 10 та жиноят фош этилиб, 930 миллион сўмлик дори-дармон ашёвий далил тарикасида олиб қўйилди.

— Туманимизда ўтказилган тезкор тадбирда фуқаро “Эргоферон” дори воситасининг ҳар бир қутисини 120 минг сўмдан сўмлаб, жами 1 миллион 800 минг сўмга сотаётган вақтида ушларди, — дейди департаментнинг Қйрай тумани бўлими инспектори Улуғбек Шайманов. — Бўлим ходимлари томонидан туман ҳудудида жойлашган 60 дан зиёд дори-дармон тиббий ва дори-дармон воситалари нархларининг асосий равишда ошиб кетиши олди олинмоқда. Тумандаги барча дори-дармонларда маҳсулотлар нархини назорат қилиш юзасидан доимий назорат олиб борилмоқда.

Бугунги кунда Бўстонлиқ туманида 27 та дори-дармон мавжуд. Уларнинг бир қисми олис қишлоқларда жойлашган. Департаментнинг туман бўлими ходимлари олис тоғ ҳудудларида жойлашган мазкур дори-дармонларнинг ҳар бирида бўлиб, тушунтириш-тарғибот тадбирларини ўтказмоқда. Энг муҳими, ҳудудда захира дорилари етарли даражада.

Айрим дорилар танқислиги сезилаётган, эҳтиёж кўпайиб бораётган ҳозирги даврда департаментнинг Паркент тумани бўлими ҳам дори воситалари узлуksизлигини таъминлаш чора-тадбирларини ишлаб чиқиб, муаммони ўз вақтида бартараф этмоқда. Дори-дармон кераклик дори-дармон билан таъминланган.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан уй шароитида даволаниш учун тавсия этилган дори воситаларининг дори-дармонларда мавжудлиги, сотувдаги нарх-навоиси назорати департаментнинг Тошкент вилояти бошқармаси ходимлари ҳамда тегишли муассасалар томонидан доимий назорат қилиб борилмоқда.

Мозий — ҳақиқат тарозиси

Иброҳим Йўлдошев, Ўзбекистон давлат санъат ва маданият институти ректори, филология фанлари доктори, профессор

Қоғознинг кашф этилиши нафақат китобатчилик соҳаси, балки умумбашарий маданиятнинг шаклланиши ва ривожланишида ҳам жуда муҳим аҳамият касб этди. Қоғоз кашф этилгунга қадар қадимда кўлзма китоб учун ашё сифатида папирус, тери, пергамент, газлама-мато, суяк, сопол, дарахт пўстлоғи ва тахта кабилардан фойдаланиб келинди. Уларнинг ҳар бири муайян бир давр учун ўзига хос аҳамиятга эга бўлган, лекин баъзи бир камчилик ва нуқсонлардан холи бўлмаган. Хусусан, папирус енгил бўлса, ўта нозик, тез тўзиб кетган, сопол эса салга синаверган, газлама-мато тез чиришга мойил бўлган.

Бундан ташқари, ушбу ёзув ашёларининг кўпчилиги вақт ўтиб, кўрт-қумурсқаларга эм бўлган. Шу тўғрисида ҳам бу ашёларга ёзилган қадимги кўлзмаларнинг аксарияти бизгача етиб келмаган. Аждодларимиз ўз ёзувларини кўпроқ тош ва қояларга ҳам ёзишган. Сопол тахтачаларга ёзиш кўпроқ Шарққа хос бўлган. Шарқнинг кўпгина халқларида ёзув ашёси сифатида папирусдан фойдаланиш кенг аёган даврларда ҳам сопол тахтачалар истеъмолдан чиқиб кетмаган.

Ҳар икки томонига мум суртилган ёғоч тахтачалардан мактаблардаги дарс машғулотларида фойдаланилган. Уларда ўқувчилар машқларни бажарган. Катталар уни почта қоғози сифатида ишлатган. Аммо бу ашёлар (сопол, мумли ва тошталар)га йирик бадиий асарларни ёзиш осон бўлмаган. Доимий изланишда бўлган аждодларимиз папирусни кашф этишди. Шарқда папирусдан ёзув ашёси сифатида фойдаланиш тарихи жуда қадим замонларга бориб тақалади.

Манбаларга кўра, миллоддан олдинги VII асрда қадимги юнонлар асосан, Мисрдан келтирилган папируслардан фойдаланган. Баъзи тадқиқотчилар унинг ёзув ашёси сифатида қўлланилиш тарихини эллинизм даврига, хусусан, Александр Македонскийнинг ғалабаси ҳамда Мисрда Александрия шаҳрига асос солиниши билан боғласалар, баъзилар бунга шубҳа билан қараб, мисрликлар папирус қоғоздан миллоддан 3000 йил аввал ҳам фойдаланганини ёздилар. Уларнинг фикрича, Александр Македонскийнинг Миср истилоси папируснинг янги ёзув ашёси сифатида танилиши ва ёйилишига туртки бўлган, холос.

Абу Райхон Беруний "Ҳиндистон" асарида ёзади: "Қадимги юнонлар сингари териларга ёзиш одати ҳиндларда бўлмаган эди. Сукротдан асар ёзмай қўйишининг сабабини сўраганда: "Илми тирик кишилар қалбларидан ўлик

қўйларнинг териларига кўчирмайман", деган". Ушбу матндан аниқлашдики, буюк юнон фойласуфи Сукрот терига ёзишдан ўзини тияди. Нега? Бу ҳолни турлича фаразлар билан изоҳлаш мумкин. Сукротдек инсон нима сабабдан қўй ёки буюк терисидан қилинган қоғозга ёзмаган?

Бизнингча, биринчидан, Беруний айтганидек, Сукрот илми тирик кишилар қалбларидан ўлик қўйларнинг териларига кўчиришни истамаяпти. Иккинчидан, тери қоғоз кўпроқ қўзичоқнинг ёки буюқнинг терисидан тайёрланган. Айтилик, бир саҳифа қоғоз тайёрлаш учун битта қўзичоқнинг териси лозим бўлса, икки юз саҳифалик кўлзма учун икки юзта энди дунё юзини кўрган қўзичоқнинг бахридан ўтиш керак бўлган. Ўзингиз ўйлаб кўринг, бир қўзичоқни сўйиш ҳолига келиши учун қандай 1-2 яшар бўлиши керак бўлган ҳолда уни биз мурғакли-гидеёқ қоғоз учун терисини шилиб олсак, қанчалик аянчли? Сукрот кўз ўнгидан ҳам шу мурғак қўзичоқ гавдаланган бўлиши мумкин-ку! Бир саҳифа ёзма, бир қўзичоқ кўз олдида гавдаланаверса, дахшат-ку! Шунинг учун ҳам Сукрот терига ёзишдан ўзини тийган бўлиши мумкин.

Демак, тери қоғоз тайёрлашнинг нақадар қиммат ва ўта машаққатли бир жараён экани биз кўйда танишадиган ўзбек қоғози кашфиётининг жаҳон фани, техникаси, умуман, цивилизациясида тутган ўрни ниятда бекиёс бўлганидан далолат беради. Ўзбек қоғозининг кашф этилиши, унинг Буюк ипак йўли орқали Европа бозорларига етказиб берилиши, бунинг натижасида дастлаб Европада, сўнгра жаҳон миқёсида матбаачиликнинг вужудга келиши тарихий нуқтаи назардан дунё миқёсида фан-техника тараққиётига оламшумул йўл очиб берди. Зотан, машҳур рус адаби ва тарихчиси Н.М.Карамзин (1766-1826) таъкидлаганидек: "Ақл тарихи икки асосий даврни тақдим этди: харф ва матбаа ихтироси. Қолган ҳамма нарсаси уларнинг натижасидир". Яна айтадики: "Оламни олтиндан кўра, кўроғиш кўпроқ ўзгартирди". Карамзин айтган ушбу сўзларга ҳеч эътибор берганмисиз? У айтмоқдаки, бутун дунё тамаддуни, тараққиётининг асосини бойлик — олтин эмас, балки қўндалик иш ҳаётида ҳам кўп учратадиганимиз — оддий кўроғиш эгаллаган. Чунки Сукротдек буюк олим ҳайвон терисига ёзишдан бош тортиб, умуман ёзмай қўйганидан жаҳон фани қанчалик азият чеккан бўлса, инсоният тафаккурининг буюк меvasи сифатида қоғознинг кашф этилиши натижасида матбаачиликнинг пайдо бўлиши жаҳон фан-техникаси ривожига шунчалик инқилоб ясади. Чунки матбаачиликнинг пайдо бўлишида икки унсур тамал ҳисобланган. Биринчиси — қоғоз, иккинчиси — харф тайёрлашда ишлатилган кўроғиш. Ҳар иккиси ҳам инсон даҳосининг махсулидир. Карамзин ҳам шу фикрни айтмоқчи. Демак, қадимда юртимиз сарҳадларида, хусусан, Самарқанд, Қўқон ва Бухоро шаҳарларида қоғознинг ишлаб чиқарилиши ва Буюк ипак йўли орқали Европа, умуман, жаҳон бозорига олиб чиқиши дунё тамаддунида

янги даврга асос солди. Ўзбек қоғозининг кашф этилиши ва дунё бозорига кириб бориши дунёни янги бир цивилизация сари етаклади.

Қайси бир нарасага эҳтиёж катта бўлса, инсон ўша нарсани ихтиро қилиш ҳаракатида бўлади. Худди шу сингари, қоғозга бўлган эҳтиёж ҳақиқий қоғознинг кашф этилишига туртки бўлди. Савол туғилади: Хитой қоғозлари эрамининг иккинчи асридан ишлаб чиқарила бошлаган бўлиб, ўзбек қоғозидан олдин дунё юзини кўрмаганми? Хитой қоғози ҳам машҳур бўлган-ку, деган мулоҳазалар пайдо бўлиши табиийдир. Хитойликлар қоғознинг биринчи ихтироси саналади. Хитойлик Цай Лун эрамининг 102 йилида қоғоз ишлаб чиқаришни кашф этди. Хитой қоғозининг асосий хомашёси турли дарахтларнинг, асосан, тут дарахтининг пўстлоғи бўлган. Хитой қоғози ҳам жаҳон миқёсида жуда машҳур эди, лекин ҳар икки томонига ҳам ёзиш мумкинлиги сабабли Самарқанд қоғози унга нисбатан устун ва харидоригир бўлган. Хитойликлар, асосан, мўйқаламда ёзганликларини учун тайёрланган қоғоз ҳам шунга

мўлжалланган, яъни қоғознинг бир тарафига ишлов берилиб силлиқланган. Иккинчи тарафига ишлов берилмаган, чунки мўйқаламда ёзилганда сиеҳ қоғознинг орқа тарафига ҳам сизиб ўтиб кетган. Ўзингиз ўйлаб кўринг, 1 пулга бир варақ сотиб олиб, унинг икки тарафига ёзган маъқулми ёки 2 пулга икки варақ сотиб олиб, ҳар бир саҳифанинг бир томонига ёзган маъқулми? Албатта, биринчиси иқтисодий ҳамда ихчамлик нуқтаи назаридан харидорни ўзига жалб қилади. Ана шу жиҳатлари билан Самарқанд қоғози Хитой қоғозига нисбатан устунликларга эга бўлган.

Ўрта асрларда қоғозсозлик сердаромад соҳа бўлган. Шу боис, қоғоз ишлаб чиқариш Самарқандга катта фойда келтирган. Самарқанд ўз қоғозини халифаликнинг бошқа ҳудудларига ҳам чиқаришга эришган. Дарҳақиқат, Самарқанд ўша даврда бутун халифаликдаги котиблар ва қаламқашларни қоғоз билан таъминлаб турган. Бундан ташқари, Буюк ипак йўли орқали европаликлар билан ҳам қоғоз савдоси олиб боришган. Чунки бутун Европада XII-XIII асрларга қадар ҳам хали қоғоз ишлаб чиқариш йўлга қўйилмаган эди. Самарқанд қоғози турунинг Европа бозорига етказиб берилиши у ерда илгари ёзиш учун асосий ашё сифатида ишлатилиб келинган папирус, чарм, пергамент кабиларнинг ўрнини энди қоғоз эгаллашига ва бу эса нафақат Европа, балки бутун дунё моддий-маданий тараққиётининг юксалишига сезиларли туртки бўлди. Самарқандда тайёрланган қоғозлар дунё миқёсида танилди.

Самарқанд қоғозини тайёрлаш таҳминан уч юз йил давомида сир тутиб келинди. Фақатгина XI асрга келиб, Самарқанд қоғозини ишлаб чиқариш технологиясидан андоза олган ҳолда дастлаб Ироқ ва Сурияда қоғоз тайёрлана бошланди. Кейинроқ тарихда "араб кўприги" деб ном олган Миср, Шимолий Африка ва Марокка орқали Испанияга ҳам Самарқанд қоғозини тайёрлаш технологияси етиб борди.

Самарқанд қоғози тижорати ўта сердаромад ҳамда шон-шухрати жуда машҳур бўлганлиги боис, Европа бозорига Самарқанд қоғози номи остида унинг сохталари ҳам олиб кирила бошланган. Бундай сохтакорликнинг олдини олиш мақсадида ватандошимиз, XVI асрнинг биринчи ярмида яшаган машҳур самарқандлик Мир Иброҳим Қоғозгар томонидан дунё миқёсида муҳим яна бир ихтиро амалга оширилди. Унинг услубида тайёрланган қоғознинг бир четидан бир тангача ҳажмида доира шаклидаги оппоқ "сув белгиси" бўлган. Ҳар қандай шароитда ҳам қоғозни мана шу белгисига қараб

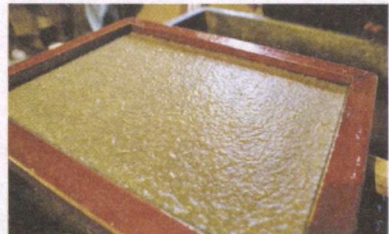

сохтасидан осонгина ажратиб олиш мумкин бўлган. Бу қоғоз тури кашфиётчи номи билан Мир Иброҳим қоғози деб аталган. У XVI-XVII асрларда жуда машҳур бўлган. Бизнингча, ушбу қоғоз турунинг Европага кириб бориши у ерда ана шу сув белгиси асосида илк бор қоғоз пул банкнотларнинг пайдо бўлишига туртки

бўлди. Чунки қоғоз пулнинг пайдо бўлиш тарихи Европада айнан XVI аср охири XVII асрнинг бошларига тўғри келади. Албатта, сув белгилли ипакдан тайёрланган ялтироқ ва нафис бундай қоғоз нави қоғоз пул банкнотини яратиш учун асос бўла олган. Бу эса илгарили жаҳон бозорига арава-арава, халта-халта турли металл тангалар воситасида амалга оширилган тижоратда ишлатишга енгил ва қулай бўлган қоғоз пуллар қўлланилишига замин яратди.

XIII асрга келиб, Самарқанд қоғозини тайёрлаш сирлари бутун Европага ёйилди. Испанияда XII аср бошларида, Италияда 1276 йил, Францияда 1348 йил, Олмонияда 1390 йилларда шу асосда илк қоғоз ишлаб чиқариш корхоналари қурилди. Рус давлатида биздан олти юз йил кейин — XIV аср ўрталарида қоғоз ишлаб чиқарила бошланди. Биринчи рус қоғоз китоби 1381 йилда дунё юзини кўрди.

Самарқанд ўзининг харидоригир қоғози билан минг йилдан ортиқ муддат давомида дунё миқёсида шухрат қозониб келди. Фақатгина Ўрта Осиёнинг Қоз Россияси истилосидан кейин Самарқандда қоғоз ишлаб чиқариш тўхтатиб қўйилди. Ўрта Осиёда қоғоз Самарқанд-

дан ташқари яна Бухоро, Қўқон шаҳарларида ва уларнинг теваарак-атрофида жойлашган қишлоқларда ишлаб чиқарилган. Венгер олими Херман Вамбери Бухорода тайёрланган қоғоз ҳақида қуйидагиларни ёзади: "Бухорода тайёрланган ёзув қоғозларининг шухрати нафақат Туркистонга, балки қўшни давлатларга ҳам таралгандир. Бу қоғозлар ипакдан тайёрланган бўлиб, силлиқлиги ҳамда нозиклиги билан араб ёзуви учун жуда қулай бўлган". Маълумотларга қараганда, Ўрта Осиё Қоз Россияси томонидан забт этилганидан кейин қоғоз тайёрлаш фақатгина Қўқон хонлигида давом эттирилган, холос. XIX асрнинг бошларида Тошкентга келган сибирик казак Максимов қолдирган маълумотларга кўра, Тошкент ва Қўқон шаҳарларидаги қоғоз фабрикаларида бир вақтнинг ўзига йигирмага яқин уста ишлаган. Қоғознинг нархи нисбатан арзон бўлган: бир варақ қоғоз 1 пулдан сотилган. Рус олими В.Г.Григорьев ёзишча, Қўқонда 1924 йилга қадар қоғоз ишлаб чиқаришда махсус обхувозлардан фойдаланилган. Қоғоз Қўқон шаҳрида, шунингдек, унинг атрофида жойлашган Қоғозгар ва Чорку қишлоқларида тайёрланган. В.Г.Григорьев 1931 йилда бу қишлоқларга боради ва у ердаги қоғозгарлар билан учрашади. Улардан қоғоз ишлаб чиқариш усуллари ҳақидаги қимматли маълумотларни тўплади.

Шу ўринда савол туғилади: аждодларимиз бундан минг йиллар аввал ўз қоғозлари билан жаҳон бозорига бир неча юз йил давомида ҳукмронлик қилган экан, нега биз бугун уларнинг тажрибасини ўрганмаймиз?

Ахир, улар Буюк ипак йўли орқали не машаққатлар билан жаҳон бозорига кириб борган, у ерда ўзларига имкон яратиб, муносои ўринга эга бўлган ва ўз кашфиётлари билан уларни лол қолдирган. Тўғри, биз уларнинг ишларини, кашфиётларини, тажрибаларини ё биламиз, ё билмаймиз, баъзида эътиборга олмаймиз. Шунинг учун ҳам ҳар бир юртдошимиз, у ким бўлишидан қатъи назар, аждодларимиз тарихини яхшилаб ўрганиши, бунинг учун эса кўпроқ китоб ўқиш лозим бўлади. Буюк адбимиз Абдулла Қодирий бежиз айтмаган: "Мозийга қайтиб иш кўриш хайрлик, дейдики". Буни ҳеч қачон унутмайлик!

Биласизми?

“АЖДАР КАРНАЙ”

Заҳириддин Муҳаммад Бобур даврига оид бу мусиқа асбоби катта маҳорат ва нозик дид билан тайёрланган

Карнай ер юзининг кўп миллат ва элатларида ҳар хил кўриниш ва ҳолатларда, турли мақсадларда учрайдиган миллий мусиқа асбоби ҳисобланади. Ўзбек карнайларининг тарихи узоқ асрларга бориб тақалади. Даставвал карнайлар жарчилар томонидан халққа шохнинг буйруғу фармонларини, уруш ва тинчлик каби хабарларни етказишга хизмат қилган бўлса, баъзи ҳолатларда улардан ҳарбий мақсадларда ҳам фойдаланилган.

Заҳириддин Муҳаммад Бобур ҳаётидаги бир ҳодиса ҳам айнан карнай билан боғлиқ. Бобур Ўш шаҳридаги Тахти Сулаймон тоғида бир муддат яшагани ҳақида "Бобурнома"да ҳам эслатиб ўтади. Сафарни давомида Бобур мирзо ҳозирги Андижон вилояти Булоқбoshi ҳудудларига етганда аҳоли ёш подшо йўлига пешвоз чиқди ва карнай-сурнайлар садоси остида уни кузатиб кўяди.

Айнан ўша карнайлардан бизгача етиб келган ҳамда ҳозирги кўнга қадар аниқланган ягона ва ноёб нуسخаси Андижон вилояти тарихи ва маданияти давлат музейининг энг нодир экспонатларидан бири ҳисобланиб, кенг омма эътиборига ҳавола қилинмоқда. Мисдан ишланган, безаклари оғзини катта очиб, ҳамлага шайланаётган, икки қатор тишлари кўриниб турган аждар кўрнишида тайёрланган бу мусиқа асбоби "Аждар карнай" номи билан машҳур. Афтдан Бобур даврида Андижонда карнайчи моҳир усталар кўп бўлган, чунки "Аждар карнай"га эътибор билан назар солинса, ҳар бир нақш, ҳар бир буртма безак катта маҳорат ва нозик дид билан тайёрланганига амин бўласиз.

"Аждар карнай"нинг музей хазинасига қадар бўлган саёҳати жуда ажабтовур воқеаларга бой бўлган табиий ҳол, албатта. Ушбу муътабар карнай авлоддан-авлодга ўтар экан, ўта эҳтиёткорлик билан беғона кўзлардан муҳофаза қилиниб келинган. Беш юз йилдан зиёдрок ўзларида сақлаб келган карнайчилар сулоласи истиклолдан сўнг уни ҳозирги Андижон вилояти тарихи ва маданияти давлат музейига инъом қилган.

Бобур даврига оид ушбу нодир экспонат қўллаб ҳорижий мўҳомналар ва маҳаллий аҳолида катта қизиқиш уйғотмоқда. Жумладан, шох ва шоир таваллудининг 536 йиллиги муносабати билан Андижонга келган Ҳиндистоннинг Жавахарлал Неру университети профессори Ахлқ Ахан ҳамда Рампур шаҳридаги Ризо кутубхонасининг туркий ҳамда форсий кўлзмалар бўйича масъул мутахассиси Саид Аббос Қайфи ҳам ушбу "аждар карнай" ва у билан боғлиқ ривоятлар уларда катта таассурот қолдирганини таъкидлаганди.

Юртимиз музейлари хазинасида шу каби осори-атиқаларнинг борлиги хорижий сайёҳлар оқими кўпайишига хизмат қилиши табиий.

Авазбек ПОЗИЛЖОНОВ, Андижон вилояти тарихи ва маданияти давлат музейи бўлими mudiri

II Халқаро мақом фестивали олдидан

МИЛЛИЙ МУСИҚА САНЪАТИМИЗНИНГ БЕБАҲО МЕРОСИ

Президентимиз ташаббуси билан ўтказиб келинаётган миллий мақом фестивалининг нуфузи жаҳон ҳамжамиятида юксалиб бормоқда

“Сарахбори дугоҳ”.
Ҳазрат Навоий ғазали билан айтилган бу ашула оҳанглари кўнглимизга алланечук бир ёруғлик, оёсийишта кўнларимизга бўлган соғинч ёлқинини, ажиб бир орзиқишни олиб киради.

Холу хатинг ҳаёлидин, эй сарви гулузор,
Ғаҳи кўзимга хол тушубдир, ғаҳи губор...
Айни синови кўнларда руҳиятимизга ҳаловат бахш этгучи, ҳаёт пўртаналарига, талотўлларига мардонор боқишга ундагучи бу илоҳий оҳанглари-нинг сирини нимада? Нима учун кейинги пайтда ўзбек музыка ва санъатига бутун дунё санъаткорлари томонидан жуда катта қизиқиш билдирилмоқда? Шарқ мумтоз санъатининг ажиб бир тантанасига айланиб улгурган Халқаро мақом фестивали бу йил қандай мезон ва талаблар асосида ўтказилди?

Ўзбек миллий мақом санъати маркази бош директори, санъатшунослик фанлари доктори, профессор Сойибжон БЕГМАТОВ билан суҳбатимиз ана шу саволлар атрофида, ёруғ кўнлар умиди, аждодларимиз бизга қолдирган бу улкан мероснинг руҳиятимизни ёритгучи, юксалтирувчи пардаларида кечди.

— Аввало мақом санъати тарихига бир назар ташласак... Устоз санъаткор Юнус Ражабий катта меҳнат эвазига жамлаган бу ҳазинамиз нима учун жуда катта эвриликлардан омон чиққан деб ўйлайсиз?

— Ҳар бир халқ руҳиятини ифодаловчи миллий куй-оҳанглари азиз она тилимиз каби қадри ва муқаддасдир. Миллатнинг ўтмиши ва бугуни, асрий оруз-ис-тақлари ва гўзал туйғуларини муқассам этган оҳанглари она аллалари, умрбоқий қўшиқлари мумтоз куйларда ранг-баранг жипсоланди, уларни тинглаган инсон ўзига илоҳий нур, руҳан юксалганини ҳис қилади.

Мақом ижрочилиги энг қадимий санъат турларидан. Унга IX-X асрларда Марказий Осиё ва Шарқ мамлакатларида ижтимоий-маданий ҳаётга таъсир кўрсата олган жонбахш оим сифатида қаралган. Ўзбек мақом санъати минг йиллик тарихга эга. Юртимиздаги “Шашмақом”, “Хоразм”, “Фарғона-Тошкент” мақомлари кўнларини ўзига хос мавқеи ва ижрочилик йўли билан ажратиб туради. Унинг ривожланиши ва асрлар оша сайқал топишида давр, замон, ижтимоий воқеалар муҳим унсур сифатида ўз таъсирини кўрсатган.

Юртимизда мақомчилик санъатининг тараққиёт этишида академик Юнус Ражабийнинг ҳиссаси жуда катта. Хусусан, у кишининг интилишлари тўғрисида 1959 йили илк бор ўзбек тилида “Ўзбек халқ музыкаси” номли опти жилдлик Шашмақом антологияси тузилди. Табиатан серзавк,

зукко ва билимга чанқоқ бу инсоннинг қадам-бақдам юксалиб боришида унинг ноб музика истеъдоди — нозик идрок, ҳайратомуз ҳофизаси ҳамда ҳақиқий ўзбекона одоб муҳим ўрин тутган эди.

Юнус Ражабий бир тинглаган музика асарини ҳажми катта ё кичик бўлишидан қатъий назар, хотирасига ёзиб олиш ва ёддан чолғуда ёки овозида беҳато такрорлаб бериш салоҳиятига эга бўлгани, бу ҳол музика тарихида камдан-кам учрайди. Бу ўринда устоз Ражабий феномени бутун жаҳон композиторлари орасида факулдада истеъдоди билан ажралиб туровчи Вольфганг Амадей Моцарт даҳоси билангина қиёсланиши мумкин. Савқи-табиийсидаги шундай фазилати боис унинг музика фаолияти жадал ва самарали кечди. Янги авлод мақомчиларига устозлик қилиб юрган кезлари шоғирдларига қарата, “Кўпроқ диққат билан тингла, шунда куй дилинга кўчади”, — деган таъкид Юнус Ражабийнинг ўзига хос шiori-га айланган эди.

Мақомларимиз илоҳий мўъжиза. Чунки, уларда асл ишқ тараннум этилган. Шу боис ҳам бу кўхна ва ўлмас тароналар ҳар қандай давр ўзгаришлари ва эвриликларидан омон чиқди. Шу билан бирга, ўзбек ҳофизлик санъати бир қатор дил-бар, хуш овозли, билимли, ибратли хонандаларига эга. Улар, аввало, авлодлар орасида кўприк, маънавий ботида кўз-гу, замон учун ибратли ҳофиз, ёш авлод учун устоз, музика меросимизга нисбатан сакловчи ва ўтказувчиларидир. Халқимиз Ҳожи Абдулазиз Абдураҳимов, Мулла

Тўйчи Тошмуҳамедов, Ҳамроқул қори, Маматбува Сатторов, Юнус Ражабий, Домла Ҳалим Ибодов, Ҳожиқон Болтаев, Мадрохим Шерозий, Жўраҳон Султонов, Маъмуржон Узоқов, Очилхон Отахонов, Орифхон Ҳотамов каби замонасининг билимдон ва бетакор овоз соҳибларини доимо эъзозлаб келади. Сабаби улар қадриятлар кўринишида халқимизнинг неча асрлик маънавиятида муҳрланган азалий аъёнларини соф ҳолатида авлодларга етказиб келганлар.

Шўкри, истиқлол кўеши миллий санъатимиз осмонини ҳам ёритди. Мақомларга муносабат ўзгарди. Турли фестиваллар, анжуманлар ташкил этилиб, аждодларимизнинг ушбу ноб меросини яратилиши, тарғиб этишга қулай шароит ўргатилди. Ўзбек мақомларининг янги тўлдирилган кўринишида замонавий талқинларини яратиш, чолғу ва ашула йўллари аудио ва видеоларга ёзиб олиш ҳамда “Шашмақом” нота матнларининг замонавий намунасини шакллантириш борасида олиб борилаётган саъй-ҳаракатлар илмий-маданий аҳамиятга эгалигини эътироф этиш лозим.

Юртимизда мақом ансамбллари, мақом жамоалари ташкил этилди, Ўзбекистон давлат консерваториясида

шу йўналишда махсус кафедра фаолият кўрсата бошлади. Шунга қарамай, миллий ўзгичилигини англаш, маданиятимизни ҳар томонлама ривожлантириш, халқимиз, аввало, ёш авлодимизни юксак инсоний туйғулар руҳида тарбиялаш, уларнинг эстетик диди ва тафаккурини шакллантиришда мақом санъатининг кенг имкониятларидан етарлича фойдаланилмай келаётгани.

Соҳадаги мавжуд камчилик ва муаммоларни бартараф этиш, ўзбек мақом санъатини чуқур ўрганиш, ўзига хос ижро мактаблари ва аъёнларини янги босқичда раванг топтириш, унинг “олтин фонди”ни яратиш ва бойитиш, халқаро нуфузини ошириш ва кенг тарғиб қилиш мақсадида 2017 йил 17 ноябрда Президентимизнинг “Ўзбек миллий мақом санъатини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул қилинди.

Мазкур ҳужжат мақом санъатига доир чуқур илмий-назарий тадқиқотлар, ўқув-ўқувий адабиётлар яратиш, мақом устозлари, соҳа олимлари ва мутахассислари, иқтидорли ва истиқболли ёш ижрочилар фаолиятини қўллаб-қувватлаш ишларини янада кучайтиришга туртки бўлди.

Ушбу қарор нафақат тарихга, балки халқимиз қалбига муҳрланди. Кейинги уч йилда мақомларга эътибор юксак босқичга кўтарилди. Ўзбек миллий мақом санъати маркази тузилди. Марказ зиммасига мақомларнинг азалий аъёнларини тиклаш ўзисидан бир қатор вазифалар юкланди.

Президентимиз қарори негизда, аввало, халқимизнинг маънавий бойлиги бўлган мақомнинг қадрини янада ошириш, мақом билимдонлари бўлган устозларни излаб топиш, ушбу санъат намуналаридан халқимизни баҳраманд қилиш, унинг тарбиявий томонларидан фойдаланиб, соғлом авлодни шакллантириш, келажакда улуг мутафаккир, алломаларнинг янги авлодини тарбиялаш гоёси ўз аксини топган.

Ана шундай эзгу мақсад йўлида марказ томонидан аждодларимизнинг маданий бойлигини илмий тадқиқ этиш, уларнинг асл ҳолда ўзлаштирилиб, мукаммал ўстозона талқинларда тўлдирилган янги замонавий намуналарини яратиш, мақомларнинг нота намунаси, аудио ҳафта видео ёзувларининг янги авлодини халқимизга, илм, ижод аҳлига тақдим этиш каби долзарб ишлар амалга оширилмоқда.

— Президентимизнинг Фармонида кўра, Юнус Ражабий номидаги Миллий мақом санъати институтининг ташкил этилиши нафақат санъат аҳлини, балки ҳар бир юртдошимизни қувонтирди...

— Жуда тўғри. Бу ўзигини англаган, юртини чиндан ҳам севган инсонларнинг асл шодлиғига айланади. Айниқса, биз санъаткорлар минг бора хурсанд бўлдик, минг бора шукрона айтдик. Ўзбек миллий мақом санъатини янада ривожлантириш, бу борада шаклланиган ижро ва ижодий мактаблар аъёнларини, буюк бастакорлар, ҳофиз ҳамда созандалар меросини чуқур илмий асосда ўрганиш учун катта имконият дегани бу. Ана энди санъатимизнинг теран илдизларини қайта тиклаш ва тарғиб қилиш, халқимизни миллий музика меросининг энг гўзал аъёнларидан баҳраманд этиш, ёш авлодини миллий мақом санъати дурдоналари билан мунтазам таништириш орқали уларда миллий ўзлигини англаш туйғусини янада камол топтиришга астойдил бел боғланди.

Ўзбекистонда мақом, халқ музыкаси,

бахшичилик ва катта ашула ижрочилигини янада ривожлантириш, бу борада шаклланиган ижро ва ижодий мактаблар ва аъёнларини, буюк бастакорлар, ҳофиз ва созандалар меросини чуқур илмий асосда ўрганиш ва қайта тиклаш бу институтнинг асосий вазифаси этиб белгиланди. Мазкур институтда мумтоз музика меросимиз намуналарини нотага олиш, мавжуд ёзувларни тақомиллаштириш ва амалиётга жорий этиш, мақом санъатининг ижтимоий-тарихий илдизлари, илмий-назарий негизлари, миллий ва умумбашарий қадриятлар билан боғлиқ жиҳатларини юртимиз олимлари ва чет эллик мутахассислар иштирокида чуқур ўрганиш ишлари амалга оширилди.

— Мақом санъатини ўрганиш учун алоҳида руҳий тайёргарлик зарур, дейишди. Шундай экан, Ўзбек миллий мақом санъати институтида ёш мақомчилар учун қандай мезон ва талаблар асосида таълим йўлга қўйилди?

— Мақом халқимизнинг бебаҳо маънавий мероси. Ушбу санъат ривожланишининг узоқ даврини босиб ўтган, қўллаб-санъаткорлар, бастакорлар унинг тарихий тараққиётига ўз хиссасини қўшган. Уларда инсон кечималарининг энг нозик оҳанглари жамланган. Шу сабаб мақомни ҳис қилиш, тушуниш учун маълум тайёргарлик зарур. Бунинг учун киши ёшдангина музикага меҳр қўйиши, руҳий камолотини айна шу жиҳат билан боғламоғи керак. Эски ўзбек ёзувини, араб ва форс тилларини ўрганиши даркор. Мақомни эшитиш уни тугал тушунишни аниқлашмайди. Ижро йўлига келсак, у алоҳида санъат, алоҳида маданият. Таълим жараёнида ана шу мезонларга ҳам алоҳида эътибор қаратилади.

Абдурауф Фитрат ўз мақолаларидан бирида шундай деб ёзган: “Оврупо музикаси ўзининг энг кейинги даврига бориб еткан. Бундан илгари бора олмайдди. Оврупо музика олимлари ўз илмларини илгари бостиришча тиришадирлар, турли йўللар билан тушуниб ахтарадирлар. Қўллари бизнинг Шарқ музикаларимизга мурожаат қилиб, уларнинг асосларидан фойдаланишдан бошқа чора қолмаганини сўйлайдирлар. Шунинг учундир Шарқ музикасининг аҳамияти оврупо-нинг ҳам санъат доираларида кундан-кун ошмоқда...”. Бу эътироф ортда бизни астойдил изланишга, ижод қилишга, меҳнат қилишга ундайдиган жуда катта маъно бор. Биз шундоққина ёнимиздаги чекисиз ва бебаҳо бойлигимиз манбаини шу кўнчага бор буй-баста билан кўра олмадик. Президентимиз таъкидлаганидек, агар биз асл, ҳақиқий санъатни билмоқчи, ўрганмоқчи бўлсак, аввало, мумтоз мақом санъатини билишимиз, ўрганишимиз керак. Агар биз санъатни, маданиятни кўтармоқчи бўлсак, аввало, мумтоз мақом санъатини кўтаришимиз керак.

— Биринчи халқаро мақом фестива-

ли сизда, умуман кенг жамоатчиликда қандай таассуротлар қолдирди?

— Ўшбу санъат байрамида дуненинг 73 давлатидан келган 300 га яқин иштирокчи ва меҳмон қатнашди. Бирлашган Араб Амирликларидан келган санъат вакили Анвар Абдулганининг мунозаралар чоғида билдирган фикрлари мени жуда ҳаяжонга солди: “Ўзбек миллий мақомлари чиндан ҳам илоҳий мўъжиза экан. Интернет орқали уларни тинглаганимдәк бутун вужудимга нур ёғилгандек бўлди. Қанчалар дилтортар ва ўзига жалб қилувчи санъатингиз бор. “Оқсарой” обидаси ва унинг атрофидаги ўзбек халқининг миллий санъати, либослари, хунармандчилиги ва таомлари мужассамланган экзопозицияларни кўриб ўзимни жаннатга тушиб қолгандек ҳис қилдим. Мақом санъати анжумани аллақачон биз санъатсаварларнинг кўнглимиздан чуқур жой олди. Кейинги сафар, албатта, оиламни ҳам олиб келишга аҳд қилдим”. Бу каби эътирофлар инсонга гурур ва фахр бағишлайди.

Фестиваль доирасида ўтказилган илмий конференцияга 30 га яқин давлатдан музикашунос олимлар таширф бурюди. Мақом санъати тадқиқотлари бағишланган баҳсу мунозаралар жуда кўп масалаларга ойдинлик киритди. Тадиқотчиларнинг санъатимиз борасида олиб борган илмий изланишларидаги ўзига хос янгиликлардан баҳраманд бўлдик. Конференцияда бир мавзуга барча олимлар томонидан жуда катта эътибор қаратилди. Яъни Шарқ халқлари мақомоти амалиётининг асосий масалаларидан бўлган парда тизимида оид маърузалар қизгин муҳокама қилинди. Бу тизим, албатта, мақомларнинг асл қолча ижро этилишида асосий омил ҳисобланади. Энг муҳими, ҳар бир миллатнинг мақомот санъатини тўла намоийш этадиган, ўзига хос оҳанглари тўлақонли ифодалашда асос бўладиган товушқотарлари эканлигига катта эътибор берилди. Келгусида айна мавзуда ийрик тадқиқотларни ҳамкорликда амалга ошириш бўйича келишиб олинди.

— II Халқаро мақом фестивали иштирокчилари учун қандай янгиликлар ва қўлайликлар ҳозирланмоқда?

— Маълумки, кейинги йилларда юртимизда мақом санъатига берилган эътибор тўғрисида мақом ижрочилиги анча тикланди. Ёшлар орасида мақом ижрочилиги маҳоратини эгаллайман деган истеъдодлар кўпая бошлади. Шу боис бу йилги анжуманда Шашмақом, Хоразм мақомлари ва Фарғона-Тошкент мақом йўналишлари бўйича ёш ижрочиларимиз иқтидорларини намоийш этишлари учун кенг имкониятлар яратилди.

Давлатимиз раҳбари ушбу оламшумул анжуманининг навишдаси дунё бўйлаб авж олаётган бир пайтда мақом санъатининг илмий асосларини ўрганиш, азалий ва замонавий намуналаридан умумжаҳон халқларини баҳраманд этиш, Шарқ халқлари мақомотининг гўзал аъёнларини ва моҳир мақом санъати намояндалари ижодини янада мукаммал ўрганиб, тарғиб қилиш мақсадида “II Халқаро мақом санъати анжуманини ўтказишга тайёргарлик қўриш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармойишни имзолади. Бу мақом устозлари, ижрочилари, ушбу нодир санъатнинг ривожига фаолият олиб бораётган ҳар бир кишига катта қувонч ҳамда янги илҳом бағишлади.

Иккинчи анжуманини аввалгисидан ҳам юксак савияда ташкил этиш маъсулияти нақадар улканлиги фармойишда белгилаб берилган вазифаларда ўз ифодасини

топган.

Ҳозирги кунда мазкур ҳужжат асосида тадбирга тайёргарлик ишлари қизгин давом этмоқда. Бунга бутун Ўзбекистондан мутахассислар жалб этилиб, ҳар бир худуд вакиллари ўзларининг ўзига хос локал услубларини санъатнинг барча соҳаларида намоийш этиш учун илк намуналарни муҳомадага тавсия қилляпти. Айниқса, икки йил давомида мақом намуналарини муайян даражада ўзлаштирган вилоятлардаги Намунавий мақом ансамбллари мақом санъатининг сирли дунёсини ўзига хос талқинларда бутун дунёга тараннум этиш учун тайёргарлик қилмоқдалар.

Нуфузли тадбирга республика ва жаҳон миёсида муносиб мақомшунос олимлар ва мақомот ижрочиларини жалб этишга катта эътибор қаратилмоқда. Худудларда мақом ансамблларининг концерт дастурлари, ёш ижрочилар ўртасида “Ёш мақом ижрочилари”, бастакорлар ўртасида “Мақом йўлида яратилган энг яхши асар” номинациялари бўйича республика танловлари ташкил этилиб, танлиқли мақомшунос олимлар, тажрибали мақом ижрочилари иштирокида ижодий учрашувлар ва маҳорат дарслари ўтказилляпти.

Шарҳисабз шаҳри аҳолиси бугунги кунда Халқаро мақом анжумани ҳавоси билан нафас олмақда, десак янгилик-майимиз. Бундан ташқари, ушбу санъат байрамида республикамизнинг ҳар бир худудининг тарихи ва маданияти ҳам намоийш этилади. Шу билан бирга, худудга мос таом турларини тайёрлаш ва бундан меҳмонларнинг баҳраманд бўлиши таъминланади.

Оқсарой атрофидаги майдонлар, худудлар кесимида тақсимланиб, миллий аъёна ва қадриятларимизни акс эттирувчи сценарий ва дастурлар лавҳалари устида иш олиб борилмақда. Саҳна декорацияси ва майдонни ободонлаштириш ишлари ҳам авжида.

Анжуман доирасида уюштирилган илмий конференцияни “Мақом санъатини ривожлантириш истиқболлари” мавзусига бағишлаш ва унга хорижий ҳамда маҳаллий музикашунос олимлари, танлиқли санъаткорлар, етук мутахассислар, фахрий меҳмонларни жалб этиш келгусида биз кутган натижаларни беришига ишонамиз.

Шунингдек, Шаҳрисабз шаҳридаги Мақом музейини ушбу санъатга оид тарихий, илмий-ижодий манбалар, қадимий ва замонавий чолғу асбоблари ва бошқа янги экспонатлар билан бойитиш чоралари кўриляпти.

Бу борадаги барча ишлар нуфузли тадбирни юқори савияда ташкил этиш билан бирга, жаҳон ҳамжамиятида мақом санъати нуфузини янада оширишга хизмат қилади.

Ҳозирги пандемия даврида барча тадбирлар ва мулоқотлар онлайн тарзда амалга оширилмоқда. Бирок биз умид қиламизки, мақом санъати анжумани дунё халқлари пандемиядан халос бўлган кунларда жонли тарзда ўтказилади. Ахир, дўстлар билан дийдорлаш, кўхна оҳанглари биргаликда ижро этиш ва тинглашнинг ўзгача гаши бор. Илоҳим, умумбашарият халқлари ҳаёти тинчлик ва фаровонликка чулгансин. Жаннатмақон юртимизда азиз меҳмонларимизни эзгу ниятлар ва хурсандчилик билан кутиб олайлик!

“Янги Ўзбекистон” мухбири
Мухтасар ТОЖИМАТОВА
суҳбатлашди

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

МУАССИС:

Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Салим Дониёров

“Янги Ўзбекистон” газетаси учун масъул:

бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари

Бахтиёр Абдусатторов

Девонхона: (0-371) 233-70-98 Котибият: (0-371) 233-56-60 Ёллонлар: (0-371) 233-57-15 E-mail: yuz-gazetasi@mail.ru

Тахриратта келган кўлэмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди. Газетанинг етказиб берилиши учун обуначи расмийлаштирган ташкилот жавобдор. Газета тахрират компьютер марказида сақланади.

Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “KOLORPAK” МЧЖ масъул.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 236. Бу юртим — 1918.

Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қўғоз бичими А2. 42596 нускада босилди.

“KOLORPAK” МЧЖ босмахонаси. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Яшнобод тумани, Ёлбек кўчаси, 8-уй. Босмахона телефони: (71) 230-27-76

Навбатчи муҳаррир: Бекқул Эгамқулов
Мусахҳис: Асолат Шербекова
Дизайнер: Зафар Бакиров

Манзиллими:

100029, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

ЎЗА якуни — 21:37 Тошпирилди — 22:40